

KIILI LEHT

KIILI VALLA AJALEHT / WWW.KIILIVALD.EE

NR 7

SEPTEMBER 2026

„See ehk ongi Eesti kõige suurem tugevus, et meil on üllatavalt palju inimesi, kes ütlevad „teeme ära“ enne, kui nad jõuavad mõelda, kui palju tööd see tegelikult tähendab.“

Marek Vainola
vallavanem

Kasvav kool otsib ruumikitsikuses tasakaalu

☉ Kiili gümnaasium alustab uut õppeaastat taas suure kooliperega. 2026/2027 õppeaastal õpib koolis kokku 1057 õpilast, neist 119 alustab oma päris esimest kooliaastat. Kasvava õpilaste arvu tõttu toob tänavune sügis kaasa ka olulise muudatuse õppekorralduses – 3. klasside õpilased alustavad õppimist teises vahetuses.

KRISTI LEHISTE
toimetaja

Kiili gümnaasiumi suurim küsimus pole enam see, kas kool kasvab, vaid kuidas kasvava kooliperega olemasolevates tingimustes hästi toime tulla. Septembris alustas gümnaasiumiteed 10. klassides 51 õpilast: 26 riigikaitse suunal ja 25 meedia- ja disainisuunal, 1. septembri seisuga on gümnaasiumis kokku 133 õpilast.

Osalise teise vahetuse tinginud ruumipuuduse leevendust on oodata järgmisel, 2027. aasta sügisel algaval õppeaastal, kui esimesed klassid viiakse üle Vaelas lasteaeda rajatavasse juurdeehitusse. Seda seniks, kuni valmib gümnaasiumi juurde kavandatud hariduslinnak, mille detailplaneering on nüüdseks valla poolt algatatud.

Millised olulised muudatused kooli ees ootavad?

Kiili gümnaasiumi direktor Ruth Pikkorainen toob välja, et kuigi kolmandad klassid alustavad sel aastal õpetööd veidi hiljem – kell 11, ei ole selle näol kaugeltki tegu suurima muutusega koolis. „Õppetöö kahes vahetuses ei ole Kiili gümnaasiumi jaoks esmakordne. Selle korralduslik pool on küll keeruline ja nõuab väga täpset planeerimist, kuid õppeaasta tervikvaates ma seda kõige olulisemaks muutuseks ei peaks,“ sõnas Pikkorainen.

Direktori sõnul on kooli jaoks sel õppeaastal palju olulisem muudatus uue arengukava perioodi algus. Selleks tehti ettevalmistusi juba eelmisel õppeaastal ning nüüd minnakse kokkulepitud arengusuundadega edasi. „Selle aasta väga tihe konkurss gümnaasiumi õppekohtadele andis kinnitust, et oleme gümnaasiumi arendamisel valinud õige suuna,“ sõnas Pikkorainen.

Alanud õppeaastal on Kiili gümnaasiumis keskne üldesmärk arendada õpetaja professionaalsust, et toetada ennastjuhtiva õppija kujunemist. „Soovime, et õpetajate professionaalne areng oleks teadlik, järjepidev ja seotud kooli ühiste eesmärkidega, mit-

te üksikute koolituste või juhuslike algatuste kogum. Sama oluline on nii õpilaste kui ka töötajate vaimne heaolu,“ lisas direktor.

Tema sõnul tuleb hariduses riigi tasandil pidevalt uusi algatusi ja suuniseid ning sageli ei jää koolidele piisavalt aega juba tehtu mõju hinnata. Kiili kool on teadlikult valinud rahuliku ja lähimõeldud tempo, et otsustada, mis päriselt toetab õppimist ja arengusuundi, millega tasub kaasa minna ning mille puhul on mõistlik mitte kiirustada.

Kuidas lähete vastu uuele õppeaastale – mis teeb rõõmu ja mis valmistab enim muret?

Koolidirektor naeratab ja ütleb, et rõõmu teeb ikka see, et koolis on tugev õpetajaskond, komplekteeritud meeskond ja selged sihid. Õppeaasta alguseks on paika saanud koolikorralduslikud küsimused ja uueks aastaks ollakse valmis. „Meie õpilased sooritasid lõpueksamid headele tulemustele, koolis on silmapaistvaid sportlasi ning loomingulisi ja andekaid noori. Hea meel on ka selle üle, et uue koolihoone kavandamine on vallas prioriteet ja sellega tegeldakse. Kool andis juba kevadel kollektiivselt läbi arutatud sisendi tulevase hoone ruumiprogrammi kohta, lähtudes meie arengusuundadest ja tegelikest vajadustest,“ selgitas Pikkorainen lähemalt. Murekohtigi jagub. Ta nimetab, et üheks kooli sattumist valla tasandil süüdis-tava või vastanduva arutelu keskmes: „Tagantjärele süüdlase otsimine – kes prognoosis valesti või kes oleks pidanud midagi varem otsustama – ei vii meid lahendustele lähemale. Kool vajab oma põhitöö tegemiseks eelkõige töörahu, usaldust ja selgeid kokkuleppeid.“

Ta lisab, et koolijuhina on kõige keerulisemaks kujunenud pigem ruumikitsikusest tingitud lahenduste ümber tekkinud pidev pinge ja avalik tähelepanu. Osaline teine vahetus või varasem õppepäeva algus on korral-

duslikud küsimused, millele kool peab leidma võimalikult hästi toimivad lahendused. Seda on märksa lihtsam teha rahulikus ja koostöises õhkkonnas. „Kiireid ruumilisi lahendusi ei ole ning seetõttu peame olemasolevates tingimustes hästi hakkama saama. Meie ülesanne on teha kõik selleks, et õpilastele ja töötajatele oleks tagatud võimalikult turvaline, hea ja toimiv õppekeskkond,“ võttis direktor keeruka teema kokku.

Kas kõik õpetajakohad on täidetud?

Kiili gümnaasiumis töötab hetkel 105 õpetajat. Õpetajate puudust tuntakse aga üha selgemalt ka Kiilis. „Sel aastal läks väljateenitud vanaduspuhkusele kaks väga võimekat ja kauaaegset pedagoogi, kelle kogemust ja panust on raske asendada. Samal ajal on kool tööle võtnud mitmeid uusi õpetajaid. Osa neist alles omandab magistrikraadi ning kooli ülesanne on neid teadlikult toetada, et nad kasvaksid oma ametis tugevaks ja jääksid kooli püsivalt tööle,“ selgitas Pikkorainen.

Koolis on õpilasi ja vajadusel ka õpetajaid ning lapsevanemaid tugispetsialistidest toetamas kolm eripedagoogi, kaks eripedagoogi assistenti, psühholoog ja kaks sotsiaalpedagoogi. Lisaks on neli väikeklassiõpetajat ja abiõpetajat.

Tugikeskuse õpiharu juhi Kristiine Lebini sõnul on koolis HEV- või tugiteenuseid vajavaid õpilasi Rajaleidja otsusega 62. „Täpsem tugiteenuste vajadus üldtoe raames saab selgemaks septembrikuu jooksul. Eelmisel aastal vajasid tugiteenuseid nagu näiteks eripedagoogi teenust ja õpiabi Rajaleidja otsusega õpilastele lisaks üle 100 õpilase,“ lisas ta. Kooli psühholoogid ja sotsiaalpedagoog tagasid teenust rohkem kui 140 õpilasele.

Esimesse klassi astumine on suur sündmus nii lapsele kui kogu perele

Direktor soovib lastele uudishimu, julgust küsida ja proovida ning valmisolekut pingutada. Kool ei ole koht, kus peab kõike kohe oskama – kool on koht, kus õpitakse. Tema jaoks on väga olulised märksõnad ka vastutustunne ja usaldus. Vastutustunnet tuleb hakata kujundama juba esimestest kooliaastatest – oskust juhtida iseenast ja oma aega, teha valikuid ning võtta vastutus oma õppimise ja tegemiste eest. See algab väga lihtsatest asjadest. Laps saab ise vastutada oma koolikoti, riiete ja vajalike asjade eest ning õppida märkama, et tema valikutel ja tegemistel on tagajärjed. Kui täiskasvanu lahendab kõik probleemid lapse eest, jääb lapsel oluline osa õppimisest saamata.

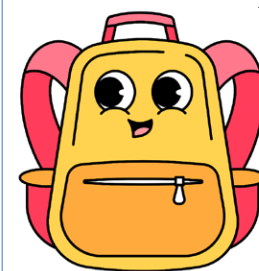
„Vanematele soovin eelkõige usaldust kooli vastu – usku, et koolis tehakse professionaalselt ja heas usus kõik selleks, et nende last õpetada, arendada ja toetada. Toetamine ei tähenda alati takistuste eemaldamist. Ka pingutus, eksimine, ebamugavus ja mõnikord pettumus on inimeseks kasvamisel vajalikud kogemused,“ lisas ta.

Kui kodu ja kool suudavad üksteist usaldada ning anda lapsele ühise sõnumi, et õppimine tähendab lisaks rõõmule ka pingutust ja vastutust, anname talle väga tugeva aluse edasiseks eluks, on koolijuhil sõnum kooliaasta alguse puhul. Soovime kõigile õpilastele, õpetajatele, vanematele ja lähedastele ilusat alanud kooliaastat!

Toetus esimesse klassi minevale lapsele

☉ Alates 1. septembrist on võimalik taotleda esimesse klassi mineva lapse toetust. Toetust makstakse lapsevanemale, eestkostjale või hooldajale, kui laps on kandud esimese klassi õpilaste nimekirja.

2026 aastal on toetussumma 150 eurot.

Toetuse taotlemiseks peab lapsevanem, eestkostja või hooldaja esitama vallavalitsusele taotluse valdala iseteeninduskeskkonnas SPOKU: www.kiilivald.ee. Toetust on õigus taotleda kolme kuu jooksul alates õppeaasta algusest.

Küsi julgelt lisainfot ja abi taotlemisel: Anneli Sternfeld, anneli.sternfeld@kiilivald.ee, tel 508 1638

Kodanikuühenduste toetuse voor on avatud

☉ Kuni 1. oktoobrini ootame kodanikuühenduste taotlusi, et vallapoolse toetuse abil saaksid Kiili vallas 2027. aastal teoks erinevad tegevused ja projektid.

Esmärk on edendada elanike vaimset ja kehalist tervist, tõsta kogukonna turvalisust, parandada elukeskkonda ja koostööd ning luua ühendavaid kultuurielamusi.

Liis Vahtra
kultuurinõunik

* Loe lisa ja tutvu eelnevatel aastatel toetust saanud tegemistega valla kodulehel: <https://www.kiilivald.ee/kultuur-sport-kogukonnad/kogukonnad/toetatud-tegevused-ja-projektid>

Sel aastal alustas Kiili gümnaasiumis esimest kooliteed 119 last. Kokku õpib koolis 1057 õpilast. FOTOD: Siim Vaikna

Vallavanem Marek Vainola kõne vabariigi 35. taasiseseisvumisaastapäeva puhul 22. augustil valla tänuüritusel

Head inimesed!

Mis on see, mis teeb ühest kohast kodu? Kas see on maja, kus sa elad? Tänav, mida mööda iga päev sõidad? Kool, kus su lapsed õpivad? Mets, kuhu lähed jalutama? Või ehk hoopis see inimene, kellele saad he-listada, kui sul on päriselt abi vaja?

Riigi iseseisvus, mille 35ndat aastapäeva paar päeva tagasi tähistasime, ei ole asi, mille saime kätte, panime riulile ja nüüd pühime sellelt kord aastast tolmu. Iseseisvus on natuke nagu kodu – selle väärtus sõltub sellest, kuidas me selle eest hoolitseme. Ja kui vaadata meie valda, siis on siin väga palju inimesi, kes seda kodu iga päev hoiavad, parandavad, arendavad. Riiki ei hoiu ainult põhiseadus, piirivalve, kaitseväge või riigiasutused. Riiki hoiavad ka need inimesed, kes lähevad hommikul tööle ja teevad oma tööd hästi. Täna olemegi siin eelkõige selleks, et neid **inimesi märgata ja tänada**.

Siirad tänusõnad teile, kes te olete oma töö ja tegemistega meie valda parmaks teinud! Eriti suur tänu neile, kelle töö tulemust märkame alles siis, kui see mingil põhjusel tegemata jääb. Me märkame puhtast tänavast, aga mitte alati inimest, kes selle puhtaks tegi. Me märkame korras koolimaja, aga alati mitte inimest, kes seda korras hoiab. Me näeme sündmust, aga mitte alati neid, kes nädalaid selle korraldamise nimel töötasid. Kui midagi toimib, tundub see sageli täiesti loomulik. Kui miski ei toimi, leitakse vastutaja tavaliselt kiiresti üles.

Aitäh õpetajatele ja tugispetsialistidele, kes annavad noortele teadmiste kõrval ka enesekindlust ja julgust. Aitäh lasteaedade töötajatele, kes suudavad igal hommikul olla rõõmsad.

Aitäh meie kultuuri- ja spordirahvale, kes hoiavad elu meie kogukondades liikumises. Kultuur ei ole ainult kontsert või näitus, see on tunne, et siin on minu koht ja minu inimesed.

Aitäh ettevõtjatele ja tööandjatele, kes loovad meie valda töökohti ja investeerivad oma aega ja raha. Aitäh põllu- ja metsameestele, ehitajatele, teenindajatele, autojuhtidele, tehnikutele ja kõigile neile, kelle töö võimaldab teistel oma tööd teha.

Aitäh sotsiaal- ja tervishoiutöötajatele, kes puutuvad iga päev kokku inimeste muredega ja kelle töö mõeldupuuks ei ole ainult tehtud tundide arv, vaid see, kas kellelgi oli tänu neile täna natuke kergem. Aitäh meie päästjatele, politseinikele ja vabatahtlikele.

Suur aitäh kõigile, kes meie vallas kodukohvikute päeva korraldasid! Te tõestasite taas, et eestlane võib oma koduõue teistele avada küll. Te tegite ühe päeva meie vallas palju mõnusa-maks ja töite inimesed koduõuest välja naabri õuele – kooki sööma. Teie pärast sõid inimesed rohkem, kui nad plaanisid, istusid kauem, kui nad kavatsesid, ja läksid koju mõttega, et järgmisel aastal võiks asja korrata.

Aitäh teile julguse, ettevõtlikkuse ja külalislahkuse eest!

Aitäh kõigile neile, kes panustavad kogukonda ilma, et selle eest tänukirja ootaksid.

Eestlase jaoks on **kodu püha paik**. President Lennart Meri on öelnud: „Eesti Vabariik algab Eesti kodust.“. Kaunis kodu ei ole ainult värvitud aed, pügatud põõsad ja viimse detailini paigas lillepeenar. Kodu on paik, mille üle inimene ise kõige rohkem rõõmu tunneb – ja mille kohta naaber vahel arvab, et tema teeks küll teisiti. „Oma kodu tunne on kõige tugevam siis, kui selle heaks on midagi oma käte ja mõistusega tehtud,“ ütles president Arnold Rüütel.

Palju õnne meie valla selleaastasele „Kaunis kodu“ tiitli omanikule!

Meil on veel palju teha. Me peame hooldama-rajama koole ja lasteaedu, looma noortele võimalusi, toetama ettevõtlust, hoidma elukeskkonda, hoolitsema nende eest, kes ise enam kõige-ga hakkama ei saa, ja mõtlema sellele, kuidas meie vald oleks hea koht elamiseks ka viiekümne aasta pärast.

Vallavalitsus saab otsustada, korraldada, toetada ja ehitada, aga ükski vallavalitsus ei saa üksi luua kogukonnatunnet. Selle loote teie, kallid vallarahvas. Meie vald ei ole ainult haldusüksus kaardil. Vald – see on inimesed, kes siin elavad ja tegutsevad.

Ja võib-olla ongi täna õige hetk mõelda mitte ainult sellele, mida me oleme saanud, vaid sellele, mida me endast maha jätame. Sest lõpuks ei mäleta inimesed meie ametinimetus, koosolekute arvu ega seda, mitu dokumenti me õigel ajal allkirjastasime. Nad mäletavad inimest, kes tuli appi. Võib-olla ongi see Eesti kõige suurem tugevus, et meil on üllatavalt palju inimesi, kes ütlevad „teeme ära“ enne, kui nad jõuavad mõelda, kui palju see tegelikult tööd tähendab.

Eestlane armastab pidusid. Kõige parem pidu on selline, kus saab kolm tundi teistega koos olla, aga keegi ei sunni sind rääkima.

Täna teeme selles osas erandi. Ärme lahkuda siit ainult teadmise, et oleme ühe piduliku õhtuga tähtpäeva tähistanud. Me tihtipeale täname inimesi ainult mõtetes. Või siis tagantjärele. Ja vahel jäävad tänusõnad hiljaks. Aga täname täna neid inimesi, kes on hakkama saanud millegi lihtsa, aga hea ja olulisega, päriselt. Astu talle ligi ning ütle üks siiras ja lihtne aitäh.

Lugupeetud vallarahvas, kallid külalised, head kolleegid!

35 iseseisvusaastaga olemine jõudnud väga kaugele, aga eestlane ise pole eriti muutunud. Ikka tahab ta, et riik oleks parem, ilm ilusam ja naaber natuke vähem edukas. Ja ausalt öeldes – see on päris hea märk.

Soovin, et meil oleks põhjust oma kodukandist rõõmu tunda – mitte sellepärast, et siin on kõik täiuslik, vaid sellepärast, et siin on inimesed, kelle-ga on hea koos elada.

Soovin, et meil jätkuks julgust öelda välja seda, mis vajab ütlemist, ja tarkust kuulata ka siis, kui vastus meile ei meeldi.

Avatud on kaasava eelarve 2027 ideekonkurss!

☉ Kas sul on hea idee, kuidas edendada valla elu ja rikastada meie avalikku ruumi? Avasime Kiili valla kaasava eelarve ideekorje. Esita oma ettepanek kuni 1. novembrini.

See on sinu võimalus pakkuda välja, milline avalikku hüve pakkuv projekt võiks saada teoks. Idee peab olema teostatav 2027. aasta jooksul ning elluviidav kuni 30 000 euroga. Projekt ei tohi

tekitada ebamõistlikke püsikulusid ning peab pakkuma avalikku hüve ja olema avalikus kasutuses.

Ettepanekuid esita e-keskkonnas SPOKU või täida vorm, mille leiad valla kodulehelt, ning saada see e-kirjana info@kiilivald.ee

Nõutele vastavad projektid lähevad hääletusele ning Kiili valla elanike poolt enim hääli saanud projekt viiakse ellu juba järgmisel aastal.

Liis Vahtra
kultuurinõunik

Jagame inspiratsiooniks ideid, mis on jõudnud teostuseni:

- 2016 aastal loodi Kiili staadioni serva võrkronila;
- 2017. aastal kogus enim hääli päikesepaneelidega Piirsoo bussipeatuse valgustamine;
- 2018. aastal saime Kiili staadioni juures asuva madalseiklusraja võrra rikkamaks;
- 2019. aasta paigaldati Luigele väljõusaali seadmed;
- 2020. aastal kogus rekordarv hääli Paekna rattamaja ja puhkekoha rajamine;
- 2021. aastal paigaldati Luige alevikku, Põllu tn korvpalliplatsi taha väljõusaali seadmed;
- 2022. aastal asendati Kiili gümnaasiumi esine muruplats õuevahetundide jaoks kummikatte ja ronilaga;
- 2023. aastast on tänu Paekna külaseltsi ideele Kiili bussipeatused kaunistatud kiili ja vöökirjaga.

❖ KIILI VALD

KAASAV EELARVE 2027

MIDA TEEKSID SINA 30 000 € KIILI VALLAS?

Paku oma idee!

Otsime ideid, mis muudavad Kiili valla avaliku ruumi või kogukonnaelu paremaks.

Idee peab olema:

- teostatav 2027. a jooksul
- elluviidav kuni 30 000 euroga
- mõistlike püsikuludega
- avalikes huvides ja pakkuma kasu kogukonnale

Esita idee kuni 1. novembrini

SPOKUs

www.kiilivald.ee

Kodukoh

☉ Tänavune valla tänuüritus ja kodukohvikute päev lei-dis aset 22. augustil, kui naabritele kaugelt ja lähedalt avas oma ukse üle kahekümne kodukohviku Kiilis, Kangrus, Lähtses ja Vaelas.

Kiili alevi kodukohvikutepäev toimus juba kuuendat korda. Eestvedaja Esta Kullamaa sõnul on alati rõõm kohtuda juba mitmendat korda osalejatega ning tuttavaks saada uute tulijatega. Ka sel aastal oli mitu uut üllatajat. Kiitma peab kõiki kodukohvikute pidajaid, sest maitavad toidud meenutasid pigem tippres-toranides pakutut. Kiilis osatakse süüa teha!

Neljandat aastat osalenud kohviku „Voore ahjust“ peremees Indrek Siren sõnas, et sel aastal oli neil ette valmistatud 105 kg liha – nii pardi, sea kui veise oma. Kõik müüdi ka päeva jooksul ära, sealhulgas 100 rebitud lihaga burgerit. Part sai eriti kiirelt otsa ning järgmiseks aastaks on juba mõt-ted koos pere ja lähedastega igal suvel kohvikut pidaval Indrekul mõlkumas. „Kuigi mõtlen iga aasta, et kas teeme jälle, aga lapsed tahavad, ja miks ka mitte. Meie külalised on alati väga tänulikud, see innustab ka,“ sõnas ta. Erilist

Traditsiooniline
kodukohvikutepäev Kiilis ja selle
lähimbruses meelitas maitseid
nautima.

FOTOD: Maaris Tõlp

Väljaandja Kiili vallavalitsus, Nabala tee 2A, Kiili alev, Kiili vald, Harjumaa. Toimetaja Kristi Lehist | E-mail ajaleht@kiilivald.ee
Reklaam ja kuulutused myyk@harjuelu.ee Telefon 5660 8202. | Kojukanne OMNIVA info@omniva.ee

Lehetoimetusel on õigus kaastööd nende selguse mõttes toimetada ja lühendada. Kaastööd ei tagastata ega retsenseerita. Toime-taja ega väljaandja ei vastuta kaastööde autorite või allikate esitatud seisukohtade õigsuse ja arvamuste eest. KIRJUTA ARVAMUS VÕI KOMMENTAAR: märkad oma koduvallas midagi, mis silma riivab või rõõmu teeb; tahad midagi välja öelda, mis hingel on, ke-dagi kiita või laita; arvad teadvat, mida saaks paremini teha kui seni ja tahad oma arvamust kõigi Kiili valla elanikega jagada? Kir-juta oma arvamuskirja või kommentaar aadressile ajaleht@kiilivald.ee ja see võib leida tee Kiili Lehe arvamusküljele.

www.facebook.com/kiilivallavalitsus

Vallaleht internetis: www.kiilivald.ee/kiili-leht

Lehe kojukannet teostab Omniva. Kui ajaleht ei ole jõudnud teie postkasti, palume pöörduda tel 661 6616 (E–R 9–20; L, P ja riigipühadel 9–15) või e-kirja teel info@omniva.ee.

Vallaleht ilmub kord kuus kuu alguses, v.a augustis.

vikud pakkusid restorani tasemel maitseid

uhkust tunneb Indrek selle üle, et ka tänavu kasutati palju toorainet otse oma vallast: munad Arustast, tomat ja värske kraam Sõmerust Sepalilledelt, vaarikad Jõeääre talust.

Vald tänas ja tunnustas

Kuigi ilm oli kohati heitlik, siis päeval sai rahvamaja sisehoovi alal laata külastada ning avatud oli lasteala. Päeva edenedes ilm aga ei heidutanud, kuna suure telgi all ei saanud kallavast vihmast ega kohati tormisest tuulest arugi.

Raamutukogu tänas tublisid Kari-
kakramängu suvelugejaid ja lastele esi-
nes Teadusteater.

Õhtu jätkus valla tänuüritusega, kus vallavanem Marek Vainola andis üle tänukirjad vallas silmapaistvatele. Samuti tunnustati sel aastal esimest korda toimunud „Kiili valla kaunis kodu 2026“ osalenuid ja kuulutati välja konkursi võitjad. Eramajade kategoorias pälvis kauni kodu tiitel Svetlana ja Ivan Kostrõkini koduaed Sausti külas. Kortermajade kategoorias anti tiitel Päikesemajade (viis maja tervikuna) kvartalile Kiili alevis. Auhinnaks oli valla poolt tuhat eurot ning Hansasplandi eriauhind 300 euro väärtuses.

Tänati kodukohvikute pidajaid ja õhtu lõpetasid rahvast tantsima ja lustima meelitanud ansamblid Traffic ja Ska Faktor.

Kristi Lehist

INFO

Kiili valla tunnustus ja tänu:

- Anne Adams – laululaste juhendamise ja kõrgete tulemuste eest konkursil „Harjumaa laululaps 2026“
- Allan Saukas - pikaajaline pühendunud töö Kiili Noorte Kotkaste juhendajana
- Elle Noormets – 20 aasta pikkune pühendunud töö Kiili vallavalitsuses
- Tiitu Tamm - aastakümnete pikkune hindamatu panus Kiili valla lastele ja noortele hariduse jagamisel
- Lembi Kivil - aastakümnete pikkune hindamatu panus Kiili valla lastele ja noortele hariduse jagamisel
- Piret Artjušin – laululaste juhendamise eest konkursil „Harjumaa laululaps 2026“
- Jaanika Kutsar - pikaajaline pühendunud töö Kiili Imelise Aasa Kodutütarde juhendajana

Aed, mis ei saa kunagi valmis: Svetlana ja Ivan tegid viie aastaga oma kodust väikese paradiisi

☉ Kiili valla kaunite kodude 2026 konkursi eramaja kategooria võitjate Svetlana ja Ivan Kostrõkini aias Saustis on raske leida kohta, kust midagi õitsevat, värvilist, rohelist või lihtsalt huvitavat silma ei hakkaks. Ometi ei pea nad oma aeda valmis teoseks. Vastupidi – juba meie ringkäigu ajal sünnivad järgmised ideed. Viis aastat tagasi Saksamaalt Eestisse naasnud paar ütleb, et aed nõuab küll palju tööd, kuid nende jaoks on see eelkõige koht, kus taastuda ja tasakaelu leida.

KRISTI LEHISTE
toimetaja

Esimese hooga ei teagi, kuhu vaadata. Heledate kividega kaetud peenardes vahelduvad tõeliselt uhked hortensiad, okaspuud, kõrreliised ja sukulendid. Ühes nurgas annavad värvi floksid, teises kasvavad marjapõõsad, veidi eemal viinamarjad. Nagu väike Itaalia. Iga paari sammu järel peatub Svetlana jälle mõne taime juures: „Selle panime ise. See tuli Tapa suvilast. Selle tahaks järgmisel aastal välja vahetada.“ Ivan liigub kõrval märksa rahulikumalt. Kui Svetlana pilk liigub juba järgmise taime ja järgmise idee poole, siis Ivan tuletab aeg-ajalt meelde selle kõige praktilisemat külge – keegi peab ju kivid kohale vedama, kaevama, ehitama ja tassima. Seda tööd siin jätkub. Ja justkui tõestuseks jõuavad nad meie vestluse jooksul juba järgmise aruelu ja ideeni: Ivanil tekib mõte mesilaste pidamisest. Svetlana pole päris veendunud. „Naabrid on ikkagi lähedal ja siin on palju väikeseid lapsi,“ muretseb ta. Pealegi tunnistab ta, et kardab mesilasi natuke isegi. Mesitaru saatus jääb vähemalt selleks päevaks lahtiseks.

Svetlana pole päris veendunud. „Naabrid on ikkagi lähedal ja siin on palju väikeseid lapsi,“ muretseb ta. Pealegi tunnistab ta, et kardab mesilasi natuke isegi. Mesitaru saatus jääb vähemalt selleks päevaks lahtiseks.

Unistus oma majast tõi tagasi Eestisse

Svetlana ja Ivan kolisid siia peaaegu viis aastat tagasi. Enne seda elasid nad aastaid Saksamaal, kus neil oli kahe-toaline korter, töö ja juba välja kujunenud sõpruskond. Lapselapsedki elavad seal. Aga oma maja oli unistus. „Me tahtsime kogu aeg maja osta. See oli terve elu meie unistus,“ räägib Svetlana.

Lõpuks müüsid nad Saksamaal korteri maha ning otsustasid Eestisse tagasi tulla. Tagasitulekuga täitus peaaegu korraga veel teinegi ammune soov. Saksamaal korteris elades olid nad tahtnud koera, kuid ei pidanud seda seal võimalikuks. Plaan oli, et kui kunagi Eestis maja saavad, võtavad varjupaigast kutsika. Kui maja oli leitud ja broneeritud, leidis Svetlana samal ajal ka varjupaigast kahe ja poole kuu vanuse kutsika. Nii tulidki uus ma-

Svetlana ja Ivan Kostrõkin on kujundanud oma koduaiast viie aastaga harmoonilise paiga.

FOTOD: Kristi Lehist

ja ja koer nende ellu peaaegu ühel ja samal päeval.

Kakskümmend tonni kive

Täiesti tühjalt lehelst Kostrõkinid aeda rajama ei hakanud. Maja ostes olid peenarde põhijooned juba maastikukujundaja abil paigas. Aga see oli alles algus. Peenraid kattis toona multš, mis Svetlanale ja Ivanile aja jooksul enam ei meeldinud. Umbes kaks aastat tagasi võeti see ära ja asemele otsustati panna hele killustik. Kõlab lihtsamalt, kui tegelikult oli. Killustikku tuli umbes 20 tonni. Ivan vedas selle käruga laiali. Svetlana meenutab, et alguses polnud ta ettevõtmisest sugugi vaimustuses. Nüüd aga ei kahetse ta midagi. Hele kivi seob aia eri osad üheks tervikuks ning tõstab roheline ja õite värvid tugevamalt esile.

Sama lugu on taimedega. Aastate jooksul on nad hinnanguliselt ligi 70 protsenti taimedest ise välja vahetanud või juurde istutanud. Svetlanale meeldivad eelkõige kooslused. Mitte okaspuud eraldi või ainult lillepeenrad. „Kui mul peenras kasvab ilus õitsev lill, siis peab kõrval olema ka okas-

puu ja siis midagi sukulendi moodi,“ kirjeldab ta.

Aed peab muutuma. Seda on aias ringi kõndides ka muidugi märgata. Ükskõik, mis nurga alt või asukohast aias ringi vaatad, märkad midagi uut ja kaunist. Mõni taim jääb madalaks, teine tõuseb selle tagant esile, kusagil tuleb sisse valge, kusagil roosa, kollane või tumeroheline. Aia põhiolemus ei ole sümmeetriliselt range. Pigem mõjub ta nagu hästi läbimõeldud juhuslikkus.

Ilu kõrval peab midagi süüa ka saama

Ühel hetkel jõuame iluaiast märkamatuks tomatite, kõrvitsate ja suvikõrvitsateni. Svetlana ütleb, et praktilisus on iseenesest mõistetav. Neil kasvavad siin salatid, rukola, till, sõstrad, astelpaju ja viljapuud. Viinamarju saab süüa otse põõsast, neist tegi Ivan ka veini. Ja tomatitega läks tänavu eriti hästi. „Selle aasta rekordtomat kaalus meil 1100 grammi,“ ütleb ta. Veidi üle kilogrammi kaaluv tomat kõlab juba vähem nagu kõõgivil ja rohkem nagu aianduslik šedööver.

Ka seemneid kogutakse ise. Rukola ja tillil lastakse seemnesse minna, et järgmise aasta taimed saaks võimalusel jälle oma aiast alguse. Õuntest tehakse mahla ning marju jagub ka lastele.

Vihmavesi läheb tagasi aeda

Üks aia silmapaistvamaid lahendusi pole aga üldse taimepeenrad. Ivani sõnul oli esimestel siin elatud aastatel suvi kuiv ning lillede kastmiseks kulles palju vett. Joogiveega suure aia kastmine tundus Svetlanale ja Ivanile aga raiskamisena. Nii tegid nad endale vihmavee kogumise süsteemi. Mahuti juurde on lahendus seatud nii, et kastekannu saab mugavalt alla panna. Kogutud vett kasutatakse taimede kastmiseks ja vajadusel ka auto pesmiseks. „Taimedele meeldib see rohkem,“ ütlevad nad. Vihmavesi ei ole nii külm nagu otse kraanist tulev põhja-

vesi ning mis veel olulisem – aia kastmiseks ei pea kasutama puhast joogivett. Ka siin ei ole süsteem nende arvates veel lõplik. Svetlana juba vaatab, kuidas mahutite ümbrust ilusamaks teha. Selles aias on peaaegu kõige kohta võimalik öelda: praegu on nii, aga järgmine aasta teeme veel natuke.

Naabrid ja sõbrad on neilt küsinud, millal nad üldse puhkavad. Sama olevat uurinud ka konkursi komisjon. Kõrvaltvaatajale tundub sellise aia pidamine tõepoolest teise töökohana. Kostrõkinid ise seda nii ei näe. „Me naudime seda,“ ütleb Svetlana. Tema jaoks on aias tegutsemine ja seal pärast tööpäeva koeraga jalutamine hoopis viis pingetest lahti saada. „See on meie harmoonia.“ Võib-olla ongi see kõige täpsem kirjeldus. See, kuidas paar aeda uhkusega lehetoimetajale tutvustab, kuidas neil silmad säravad ja kuidas naeratus kordagi kellegi näolt ei kao – sellist naudingut oma aiast on raske sõnadesse panna.

Esikoha vääriline aed

Svetlana oli juba varem mõelnud, et Kiili vallas võiks selline konkurss olla. Ta oli isegi valmis vallavalitsusest küsima minema, kas midagi sellist korraldatakse. Siis aga märkaski ta kevadel Facebookis konkursi teadet. Täht-aeg oli kohe-kohe kukkumas ja perel seisis ees reis Horvaatiasse. „Mõtlesin, et see on viimane šanss,“ meenutab ta.

Avaldus sai ära saadetud, pere sõitis reisile ning pärast tagasitulekut ootas uus üllatus – nad olid valitud finalistide hulka. Sealt edasi jagunes perekond kahte leeri. Svetlana hakkas lootma esikohta. Ivan oli skeptik. „Mina tahtsin esimest kohta,“ tunnistab Svetlana. Eramaja kategooria võit tuligi Kostrõkinite koju. „Me ei teadnud kunni auhinna väljakuulutamiseni, seega oli meile see ikkagi suur üllatus ja oleme nii tänulikud vallale, et sellist konkursi korraldatakse,“ sõnab Svetlana suure tänutundega ja ütleb, et 1000 eurot auhinnaraha valla poolt on väga suur asi. Samuti oli neile suureks üllatuseks Hansaplandi poolne 300 eurone eriauhind. „Me käime seal kogu aeg taimi ostmas ja vaatamas, mida nende sortiment pakub,“ ütleb perenaine. Kindlasti soovib ta lehelugejatele veel lisada ka südamele panna: „Ma julgustan igaüht järgmise aasta konkursist osa võtma, see oli nii fantastiliselt tore kogemus. Loodan, et meie lugu innustab teisi. Kindlasti kandideerige järgmisel kevadel!“

Aga kui arvate, et nüüd naudib pere magusat võitu ja laseb käed rüppe, siis nii see kindlasti pole. Vihmavee kogumissüsteemi planeeritakse edasi arendada ja mõttes on juba uus vee-silm kaunite peenarde vahele. Mõni taim tuleb välja vahetada. Mõni uus alles leida. Ja kusagil Ivani mõtetes on endiselt ka need mesilased.

Vasakult: Terje Schmidt, Harjumaa Omavalitsuste Liit, Toomas Mee, gümnaasiumi huvijuht, Heret Annus, Kiili abivallavanem, Toomas Ellmann, valla spordijuht.

FOTOD: Liis Ambos

Jagati kogemusi, kuidas muuta liikumine igapäevaseks harjumuseks

☺ Kiili gümnaasiumis 26. augustil toimunud kogemusseminaril arutati, kuidas kujundada aktiivset liikumist toetavat keskkonda ja tuua liikumisharrastusi inimeste igapäevaelu. Seminar oli suunatud omavalitsuste, haridusasutuste esindajatele ja kogukonna liikumisharjumuste kujundajatele.

Kiili gümnaasiumis said kokku Harjumaa vallajuhi, haridusasutuste juhid ning õpetajad – kokku 51 tegusat osalejat. Toimus kogemusseminar „Liikumisharrastuste planeerimine KOV-ide, kogukonna ja haridusasutuste koostöös“, mille fookuses oli see, kuidas muuta aktiivne liikumine meie igapäevaelu loomulikuks ja aastaringseks osaks. Seminaril tutvustati Interreg Läänemere piirkonna programmi BATS (*Baltic Sea Region – Active Mobility Solutions in Darkness and All Weather Conditions*) tulemusi ja projektis sündinud lahendusi, mis toetavad tõhusat ning aastaringset aktiivset liikuvust. Päev oli täis praktilisi teadmisi ja häid kogemusi. Harjumaa omavalitsuste liidu, Kiili valla ja koolimeeskond jagas edukaid kogemusi koolikampaaniate korraldamisel.

Anne Pöder TalTechist tutvustas projektis valminud „Kodanike kaasamise käsiraamatut“. Renna Nelis, liikumisharrastuse kompetentsikeskuse koostööjuht, rääkis haridusasutustes tehtud uuringutest ja kogukonna treeneri kutsest. Mari-Liis Valter, Harjumaa haridusasutuste terviseedenduse koordinaator jagas Harjumaal elu viidud programme ja häid praktikaid.

Teadmiste kõrvale mahtus ka palju praktilist tegutsemist: Anne juhendamisel harjutati personade loomist

ning Renna eestvedamisel koostati liikuvuse tegevuskava. Kõige tähtsam – osalejate rõõmus meel paistis kaugele! Päevast lahkuti uute ideedega, inspiratsiooniga ja teatavalt rõõmuga. Päevast lahkuti uute ideedega, inspiratsiooniga ja teatavalt rõõmuga.

Seminari korraldasid Harjumaa omavalitsuste liit, Kiili vallavalitsus, Kiili gümnaasium, liikumisharrastuse kompetentsikeskus ja TalTech.

Kiili lapsed sõidavad kooli rattaga ka talvel

Kiili gümnaasiumis kahe aasta jooksul läbi viidud BATS-i pilootprojekti eesmärk oli toetada aastaringset aktiivset liikumist ning uurida, mis aitab lastel ja noortel valida aktiivne koolitee – ehk tulla kooli jala, rattaga või ühistranspordiga.

Projekti alguses küsitleti 558 õpilast, 124 lapsevanemat ja 64 õpetajat. Selgus, et liikumisvalikuid mõjutavad lisaks ilmale harjumused, mugavus, ajakulu, turvatunne aga ka teadlikkus. Paljud lapsed tuuakse siiski kooli nn vanemataks põhimõttel, et lapsed kooli ja ise tööle. Kiili vallast käib Tallinna tööle hinnanguliselt 80% tööealisest elanikkonnast.

Läbi projektitegevuste näidati lastele, noortele ja nende vanematele, et talvel lumega saab samuti rattaga kooli tulla – selleks on vaja tahtmist ja talverehve. Koolimaja ees toimusid mitmed rattapäevad, *pop-up* rattahooluspäevad, sämi kontsert ja võistlused ning populaarseks osutunud jalgratta talverehvide vahetusaktioon. Ühe päevaga vahetati ära 70 talverehvi. Projekti toel ja partnerite abil Veloplusist ja Sportlandist saadi suure ülatuse osaliseks, kui talvel –17 kraadi külma loendati koolimaja ees rattaparklas 49 ratast!

Kiili kogemus näitas, et perede harjumus autoga kooli sõitmisel mängis olulist rolli. Seetõttu keskenduti projektis teavitustööle, võimaluste loomisele (tuua hooluspäevad ja rehvi vahetus otse kooli juurde, et lapsevanematele asi võimalikult mugavaks teha) ja uue liikumisharjumuse nähtavaks tegemisele.

Kristi Lehist
seminari kaaskorraldaja

Terje Schmidt
Harjumaa Omavalitsuste Liit

☺ SAAME TUTTAVAKS

Saame tuttavaks – Kati Orgmets

FOTO: Liis Ambos

Oled Kiili vallas töötanud alates märtsist. Millised on olnud sinu esimesed muljed siinsest haridusest?

Tegusam ja kirjum kui arvata võis. Kuigi alguses võis tunduda, et Kiili vallas on lihtne, kuna siin on üks kool ja üks lasteaed, üks huvikool ja noortekeskus, siis sai üsna pea selgeks, et töid ja tegemise jagub ja isegi juuli, millest võis arvata, et tuleb vaiksem kuu, oli tegemisi täis.

Milline on su varasem taust?

Peale gümnaasiumi asusin Tallinna ülikoolis noorsootööd õppima ning noortevaldkonnas olen töötanud alates 2016. aastast nii noorsootöötajana, projektijuhina, noortekeskuse juhatajana ning viimased aastad enne Kiili kandideerimist töötasin ma kohalikus omavalitsuses haridus- ja noorsootööspetsialistina. Seal tekkiski mul suurem huvi lisaks mitteformaalõppele ka formaalõppe toimuva vastu ning kuidas neid kahte valdkonda omavahel veelgi paremini siduda.

Millised on Kiili haridusmaastiku tugevused ja mis vajab tähelepanu?

Tugevusena tootsin kindlasti välja, et Kiili haridusasutustel on väga tugevad ja asjatundlikud juhid. Nad suudavad hästi toime tulla ka keerulisemates olukordades ning tagada selle, et igapäevane töö toimiks. Suurimad väljakutsed on hetkel kindlasti ruumipuudus ning lasteaiakohtade puudus. Lasteaiakohtade osas teeme tihedat koostööd erasektoriga, et kõik lapsevanemad, kes soovivad peale lapsehoolduspühkust tööle naasta, saaksid seda teha. Ruumipuuduse leevendamiseks toimub koostöö erinevate asutuste vahel ning mitmed ruumid on riskasutuses. Loomulikult ei ole see kõige mugavam lahendus, kuid kõik osapooled on siiani väga vapralt vastu pidanud ning lahendused leidnud. Mõningast leevendust ruumipuudusele on oodata järgmisel sügisel kui valmib Kiili lasteaiama Vaela maja juurdeehitus, kuhu lähevad õppima tulevased esimesed klassid.

Milline on sinu enda jaoks hea haridus ja selle omandamist toetav õpikeskkond?

Minu jaoks on hea haridus see, mis annab inimesele teadmised, os-

kused ja enesekindluse, et elus edasi jõuda. Hariduse omandamist toetava õpikeskkonna puhul ei ole minu jaoks niivõrd oluline füüsiline keskkond, vaid just kõik muu, mis teeb hommikul kooli minemise positiivseks – olgu selleks siis toredad ja toetavad õpetajad, head suhted klassikaaslastega või maitsev ja kosutav lõunasöök. Usun, et kui õpilasel on koolis hea olla, siis see toetabki hariduse omandamist.

Mis sind oma töö juures kõige rohkem innustab?

Kõige rohkem innustavad mind minu kolleegid. Kiili vallavalitsuses töötav äärmiselt kokkuhoidev ning meeldiv kollektiiv. Alguses arvasin, et tulen siia ning olen üsna omapäi toimetaja, sest olen haridusvaldkonnas üks, kuid pean ütleva, et mul ei ole kordagi seda tunnet olnud, et oleksin oma rõõmude või muredega üks.

Mida teed vabal ajal, mis aitab sul tööpäevadest puhata? – See sõltub väga palju sellest, milline tööpäev on olnud. Enamasti kaasneb tegusama päevaga pigem vaimne kurnatus ning sellisel juhul aitab mul puhata üks mõnus jalutuskäik, kus saan rahulikult päeva sündmused läbi mõelda ja päeva kokku võtta. Samas on teinekord just päeval palju toimetamist ning siis vajan puhkuseks mõnda head filmi ja diivanit. Minu jaoks on oluline, et päev oleks tasakaalus ning õhtul magama minnes tunnen ennast hästi.

Kiili Leht

Luigel avati uus promenaad

25. augustil avas Everaus Kinnisvara Luige Kodude elamukvartalis ligi 300 meetri pikkuse promenaadi, mis pakub piirkonnas uut jalutus- ja puhkeala.

Avamisel ütles Kiili valla poolt tervitussõnad vallavanem Marek Vainola. Promenaadi avamist tähistati lastejooksuga ning õhtu lõpetas Liis Lemsalu kontsert.

Luige Kodude arendusse rajatakse kokku 88 maaküttega kodu. Arenduse kaks esimest etappi on valminud ning kolmas etapp peaks valmima 2026. aasta sügisel.

Kiili Leht

Luige promenaadi avamisel annab kingitust üle vallavanem Marek Vainola (vasakul).

FOTO: Everaus Kinnisvara

Nabala palvemaja 100: üks maja, üle kahe sajaga

☉ Tänavu tähistab Nabala vennastekogudus praeguse palvemaja sajandat sünnipäeva. Tegelikult ulatub selle paiga lugu palju kaugemale – aega, mil palvetunnid toimusid talutaredes, usk elas inimeste südames ja kogukonda ei suutnud murda isegi keelud.

MARGIT SOLO
ajaloolane

Kui Nabala palvemaja seinad oskaksid rääkida, kuuleksime lugusid rohkem kui kahe sajast aastast. Nad räägiksid talumeestest, kes kogunesid pikkadel sügisõhtutel rehetas palvetama, lastest, kes õppisid lugema ja laulma, ning põlvkondadest, kes on seda paika hoidnud läbi sõdade, okupatsioonide ja ühiskondlike muutuste.

Tänavu septembris tähistab Nabala vennastekogudus praeguse palvemaja 100. sünnipäeva. Ent selle maja lugu ei alanud 1926. aastal. Selleks ajaks oli Nabala vennastekoguduse elu kestnud juba üle sajandi.

Kõik algas taludest

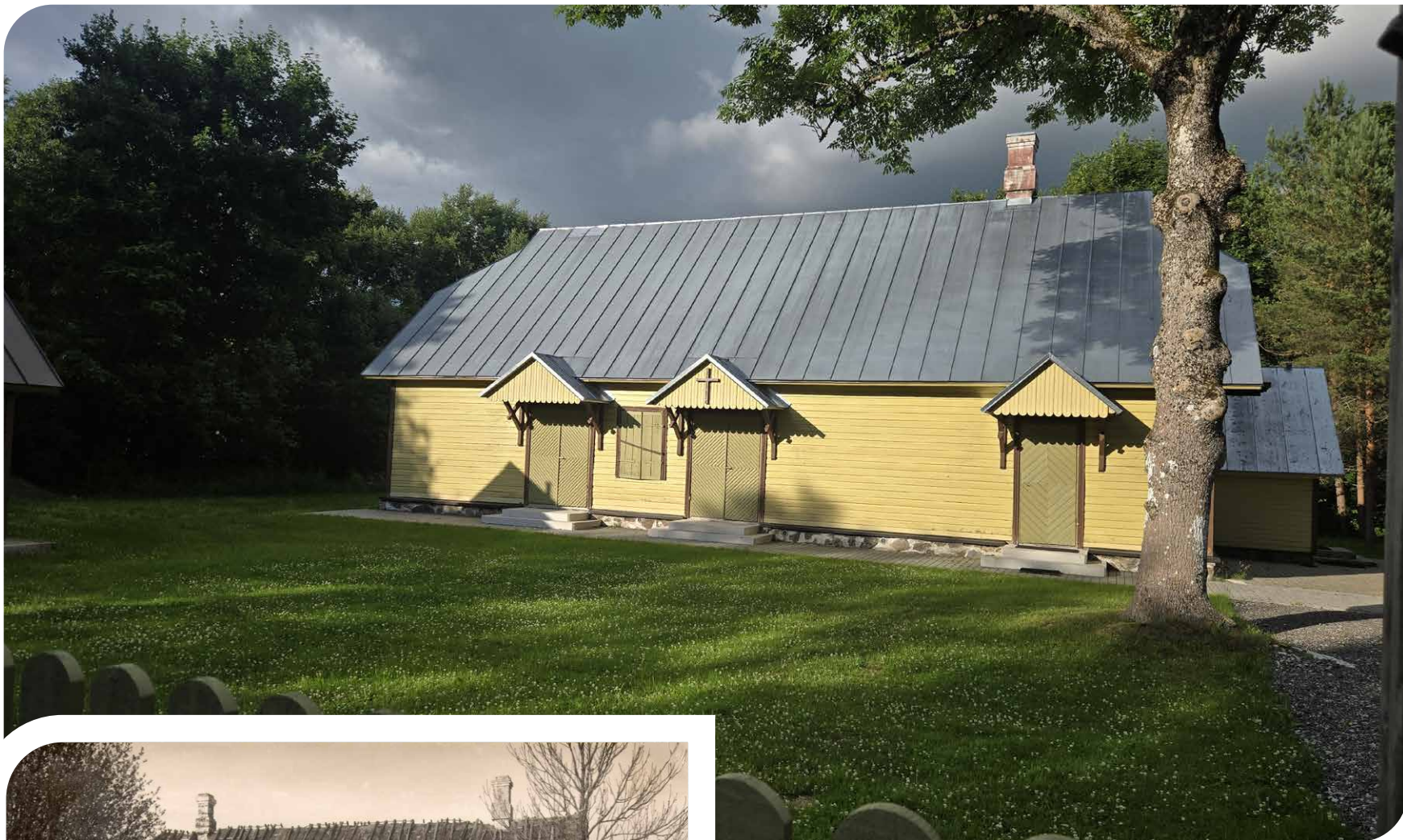
Nabala vennastekoguduse esimesed kirjalikud jäljed viivad 1817. aastasse. Jüri koguduse õpetaja kirjutab, et kui kaugema kandi rahvas ei pääsenud ilmastiku ja teolude tõttu Vaskjala palvemajja Rael, peeti palvetunde Nabala talupoegade kodudes.

Kõige olulisemaks kogunemiskohaks kujunes Miku talu, millest sai kogukonna vaimne süda ning tänane palvemaja seisab just selle talu kunagisel maal. Seal loeti Piiblit, lauldi ja peeti palvetunde.

Ajalugu pakub siin ka väikese mõistatuse. Herrnhuti arhiivis on märges, et Nabalas oli palvemaja juba 1819. aastal. Kui vana hoonet 1926. aastal lammutati, leiti selle sarikapennist aga aastaarv **1828**. Mida need kaks kuupäeva täpselt tähendavad, vajab veel uurimist. Võimalik, et 1819. aastal kasutati palvetundideks talu mõnd kõrvalhoonet ning 1828. aastal rajati selle asemele juba spetsiaalne palvemaja. Kindel on, et 19. sajandi esimesel veerandil oli Nabalas välja kujunenud tugev vennastekoguduse kogukond.

Usk, mida ei suudetud keelata

Vennastekoguduse tee ei olnud kerge. Kui liikumine jõudis Jüri kihelkonda

Nabala palvemaja.

FOTOD: erakogu

Nabala palvemaja välisvaade

1738. aastal, keelati selle tegevus juba 1743. aastal. Järgnenud aastakümnetel tuli kogudustel tegutseda varjatult.

Ka Nabalas kolisid palvetunnid peretubadesse ja rehealustesse. Koguduse elu kandsid edasi kohalikud inimesed ise. Nabala sood, metsad ja karstiala tegid piirkonda jõudmise keeruliseks, kuid veel tähtsam oli inimeste omavaheline usaldus. Põlistalude pered olid seotud suguluse ja naabrusega ning hoidsid kokku.

Kui kogudusel ei lubatud avalikult tegutseda, ei kadunud see kuhugi. Ta lihtsalt kolis talutubadesse.

Talud, millest kasvas kogudus

Nabala palvemaja taga on terve kogukond ja paljud kohalikud talud.

Miku talu oli vaimne keskpunkt. Seal sündis otsus rajada palvemaja ning 1926. aastal kaeti uue hoone pühitsemise puhul pidulaud ligi viiesajale inimesele. **Kalamäe talu** kinkis kogudusele esimese oreli. **Väljari talu** peremehed Jüri ja Taavet Land (isa ja poeg) olid koguduse eestvedajad ning kuulusid ehituskomisjoni. **Niiliski talu** peremees Mart Land organiseeris palvemaja ehituseks vajaminevad palgid. **Kivi talu** peremees Hans Väljataga oli ehituskomisjoni esimees. **Ida ja Sepa talu** peremehed kuulusid samuti koguduse eestvedajate hulka.

Need talud moodustasid nähtamatu võrgustiku. Palvetunde peeti kord ühes, kord teises talus, inimesed käisid üksteisel abiks ning usuolu põimus külakogukonnaga.

Perekonnad, kes kandsid pärandit

Nabala palvemaja ajalugu on ühtlasi kohalike perekondade ajalugu.

Härmade perekond, kelle koduks oli Miku talu, kandis vennastekoguduse tegevust läbi mitme põlvkonna. Nende kodu oli koht, kuhu inimesed tulid palvetama ja nõu pidama.

Teine oluline nimi on **Land** (hiljem osaliselt **Lend**), kelle panus ulatub 19. sajandi algusest tänapäevani. Kui

Jaane Lend.

vana palvemaja jäi 20. sajandi alguseks kitsaks, olid Landid nende seas, kes vedasid eest uue hoone rajamist. Hans Land kinkis uuele palvemajale oreli. Elmar Lend täitis palvemaja vanema kohuseid 1994.–2001. aastani.

Pärast vennastekoguduse keelustamist nõukogude ajal oli aastatel 1948–1961 vanemaks vennaks **Albert Ots**.

Väljatagade perekonna kodutaluks oli Kivi talu. Pereisa Hans Väljataga pojad Eduard ja Arthur teenisid palvemaja vanematena järgemööda alates 1961. kuni 1994. aastani. Arvestada tuli nõukogudeaegsete kitsendustega ja kõrgendatud maksudega pühakodadele. Kooskäimised palvemajas siiski jätkusid ja usku Jumalasse ei suutnud keegi keelata.

Nii on Nabala palvemaja enam kui ühe hoone ajalugu. See on kohalike talude, perekondade ja põlvkondade lugu.

Rohkem kui koht, kus palvetada

19. sajandil oli palvemajal külas palju suurem roll kui ainult jumalateenistuste pidamine. Siin õpiti lugema ja kirjutama, lauldi neljahäälset koorilaulu ning kasvatati muusikaarmastust. Palvemajas õppis talupoeg avalikult sõna võtma, koosolekut juhatama ja kogukonna ees vastutust kandma.

Vennastekoguduse mõju Eesti kultuurile oli mitmetahuline. Ühelt poolt suhtuti kriitiliselt vanadesse rahvakommetesse ja suur osa muistset päri-

Miku talu aidahoone.

aasta lugu

Taastatud lühtrid.

must taandus. Teisalt aitas vennastekogudus kaasa kirjaoskuse levikule, koorilaulu arengule ja eestlaste eneseteadvuse kasvule.

Pole juhus, et ajaloolased peavad vennastekogudust üheks rahvusliku ärkamisaja oluliseks eelkäijaks. Ka Nabala oli selle suure muutuse osa.

Maja, mis jäi püsti

1926. aastal valmis kogukonna ühisel jõul uus palvemaja – seesama hoone, mille sajandat sünnipäeva tänavu tähistatakse.

See ehitati kohalike inimeste annetuste, vabatahtliku töö ja oma metsast saadud materjalidega. Veelgi tähelepanuväärsem on, et Nabala palvemaja ei suletud ka nõukogude ajal. Paljudes paikades muudeti vennastekoguduse palvemajad ladudeks, töökodadeks või korteriteks. Nabalas jätkus tegevus tänu kohalike inimeste visadusele.

Seetõttu on Nabala palvemaja üks järjepidevamaid vennastekoguduse keskusi Eestis.

Pärand, mida hoitakse tänagi

Viimastel aastatel on ajaloolise hoone korrastamise panustatud palju tööd: renoveeritud on põrandad, rajatud parkla, korrastatud aed ja valminud kõrvalhoone. Kõik see on sündinud kohaliku kogukonna ja Kiili vallavalitsuse koostöös.

Selle järjepidevuse üks olulisemaid hoidjaid on palvemaja vanem **Jaane Lend**. Tema side selle paigaga ulatub üle põlvkondade – samas majas tegutsesid omal ajal juba tema isa ja vana-isa.

Alates 2001. aastast on Jaane Lend kandnud hoolt, et palvemaja oleks korras, avatud ja tegus. Tema eestvedamisel on toimunud kuulutustunnid, jumalateenistused ja kogukonnaüritused ning tehtud tööd hoone säilitamiseks. 2023. aastal pälvis Jaane tun-

nustuse Kiili vallalt. Tänavu kevadel valiti ta Eesti Evangeelse Vennastekoguduse eestseisuse liikmeks.

Nabala palvemajaga on tihedalt seotud ka Jüri koguduse õpetaja **Tanel Ots**, kes on tänavu kevadest Eesti Evangeelse Vennastekoguduse peavanem. Tema side hernhuutliku liikumisega on põlvkondadeülene: kõik tema neli vanavanemat ja nende pered olid Tõdva vennastekoguduses aktiivsed.

Nii ei ole Nabala palvemaja tema jaoks pelgalt ajalooline hoone, vaid paik, kus jätkub tema esivanemate vaimne pärand.

Valgus järgmisse sajandisse

Sajanda sünnipäeva puhul restaureeriti Kanutis mõlemad ajaloolised 19. sajandi pronkslühtrid, millest üks on muinsuskaitse all.

Konservaator Helmut Välja puhastas lühtrid, taastas kahjustused ja poleeris pronksi taas särama. Peagi leiavad need väärivad valgustid jälle oma koha Nabala palvemajas. Need lühtrid on valgustanud siinsete inimeste teed põlvkondade vältel. Nüüd saavad nad valgustada ka järgmise sajandi lugu.

Nabala palvemaja saja aasta juubel ei ole tegelikult ühe hoone sünnipäev. See on austusavaldus inimestele, kes on seda paika hoidnud juba enam kui kaks sajandit.

Majad vananevad. Põlvkonnad vahetuvad. Ajad muutuvad. Aga kogukonna mälu püsib seni, kuni leidub inimesi, kes peavad oma juuri oluliseks, hoiavad alles eelkäijate lood ja annavad need edasi järgmistele.

Sada aastat tagasi valmis Nabala uus palvemaja, mille lugu oli selles ajaks kestnud juba üle sajandi. Ja võib-olla ongi selle paiga kõige olulisem lugu mitte hoone vanus, vaid see, et inimesed on ikka ja jälle leidnud põhjuse selle ukse avamiseks.

Muljeid Eesti külade maapäevast Toilas

Harjumaa delegatsioon Eesti Külade XVI Maapäeval Toilas Oru pargis koos president Alar Karisega. Kiili valla esindaja Jaanika Vahi Sõmeru külast seisab Konstantin Pätsi kujust vasakul. FOTO: Aare Hindremäe

Ühel suvisel augustikuu nädalavahetusel, 15.–16. augustini toimus Eesti elu oluline sündmus – Eesti Külade XVI Maapäev. Seekord kohtuti Toilas, Ida-Virumaa tegusas ja kaunis alevikus. Igast maakonnast osales 13 delegatsiooni, kokku 230 inimest, kellest 107 osalesid esmakordselt. Lisaks vabatahtlikud võõrustavatest küladest ja Toilast.

JAANIKA VAHI
Sõmeru külast

Maapäev on Eesti külade parlament. See on traditsioon erinevate võimutasandite koostöövõrgustiku uuendamiseks, tugevdamiseks ja murekohtade teadustamiseks alates 1996. aastast. Sedapuhku tähistatigi 30-aastast juubelit. Maapäeva kandvaks ideeks on anda külaliikumisele selged suunad, püstitada reaalseid ülesandeid, leida lahendusi, teha ettepanekuid riigikogule, ministriumidele ja omavalitsustele.

Päeva alustati maapäeva asutajatele Mikk Sarve ja Lembit Tõnise tänapinkide avamisega Narva Jõe suus. Maapäeval osalejaid tervitas MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant asutajaliige Kaja Näslund Kaur.

Maapäeva pidulikul avamisel Oru pargis Toilas rõhutas Eesti Vabariigi president **Alar Karis** vajadust hoida Eesti arutelukultuuri ja õppida üksteist kuulama. President toonitas ka noorte huvihariduse olulisust, huviharidust hüppelauana noore inimese eneseteadlikkuse, enesekindluse, enesedistsipliini kasvuks. Karise sõnul on vaja eri osapoolte koostööd, et iga laps saaks osaleda teda huvitavas tegevuses sõltumata elukohast või pere võimalustest. „Selleks on vaja kokkulepet, et pered, koolid, kohalikud omavalitsused, riik ja kogukonnad lähtuvad lapse vajadustest ning töötavad koos, et leida igale lapsele sobiv lahendus,“ sõnas Karis. Sõna võttis ka Jõhvi vallavanem Vallo Reimaa, kes pani inimestele südamele, et mõistmine algab siis, kui mäletatakse eellugusid, sest nii saab juhtida ühiskonda kui elusat süsteemi.

Sõnavõttudest jäi kõlama mõtteid: lõimimine, kohaliku elaniku ehk kohaliku eksperdi kaasamine ja koostöö juba planeerimise etapis, noorte arvamuse kuulamine, nende kaasamine diskussioonidesse, tegevustesse, kriisivalmidusse ennetustegevuse tulemusena, multikultuursuse toetamine, kogukondade tegevustest uut kasu toovate väärtuste leidmine ja viimine kogukonnale tagasi. Koostöös kohalike omavalitsuste, MTÜ esindajate ja teiste aktiivsete inimeste vahel valiti välja seitsme teema põhjal 14 teesi. Moodustus terviklik ja selgelt arusaadav raamistik, sõnumid riigile, kohalikele omavalitsustele ja ühendustele.

Tõstan esile inspireeriva eeskuju, kõige vanema osaleja maapäeval, kellega oli 93-aastane vanaproua Asta Paaste Järvakandist. Kodukoha ajaloo uurimise tulemusena on ta välja andnud raamatu „Järvamaa kandilised kultuurilood“. Asta käest küsiti, mis on üks hea nõuanne külaelu liikumise eestvedajatele: „Mitte jääda koju nelja seina vahele istuma, siis jääd kogukonna suhetest, tegemistest kõrvale. Pigem tegeleda oma hobidega, olla uudishimulik ja julgelt suhelda kogukonna teiste inimeste-

XVI Eesti külade Maapäeva sõnumid

ga. Küsige vajadusel abi. Hoolige ja süvenege oma kodukoha lukku,“ innustas ta.

Täna Ida-Viru Kodukandi korraldajaid, koostööpartnereid sujuva ja sisutiheda sündmuse eest. Kiili vallavalitsust ja Sõmeru küllavanemat Katrin Martinsoni osalemise võimaluse eest. Harju maakonna delegatsiooni juhti Reigo Kruttot, kes lõimis ja juhtis inimesi üheks ühtseks Harjumaa grupiks.

Lisainfot maapäeva kohta internetis: <https://kodukant.ee/tegemised/maapaev/>

Kiili Väärikate ülikooli loengud

18.10.2026 Kiili vald
15.11.2026 Kiili vald
13.12.2026 Saku vald
17.01.2027 Kiili vald
21.02.2027 Saku vald
21.03.2027 Kiili vald
18.04.2027 Saku vald
16.05.2027 Kiili vald

Registreerumine ja lisateave:
Kuldar Pajula,
kuldar.pajula@kiilivald.ee, 55513069,
www.ut.ee/vaarikate-ulikool

TARTU ÜLIKOOL

Irimaalt Vaela metsa – haldjad, käbivennad ja metsaema

☉ Vaela terviserajal avati püha-päeval kaks uut peatükki korraga: valmis sai Haldjamets ning kasutusse võeti uus rajalõik, mis ühendab lasteaia poolt tuleva tee terviserajaga. Nii on aastate jooksul samm-sammult arenenud terviserada saanud juurde nii praktilise ühenduse kui ka päris oma muinasjutumaailma.

KRISTI LEHISTE
toimetaja

Vaela Külaseltsi eestvedamisel sündinud Haldjametsa idee sai alguse Irimaalt, kuid oma näo andsid sellele kohalike lasteaialaste kujutlusvõime, maastikuarhitekti loodud kontseptsioon ja puukujuri käe all valminud metsategelased. „Sattusin seal ühte kogukonna metsa, kus oli loodud midagi sarnast – seal oli oma väike muinasjutuline maailm kujude ja päkapikuonnidega,“ meenutab Vaela külaseltsi liige Heret Annus. „Irimaale on ju tuntud oma lugude, legendide ja väga erilise loodusetunnetuse poolest ning seal tekkiski mõte, et miks ei võiks ka meie oma terviserajal ja kogukonna metsas olla selline koht, mis annab lastele võimaluse kogeda midagi maagilist. Mitte ainult vaadata ekraanilt muinasjutte, vaid minna päriselt metsa ja luua lugusid.“

Mets oli juba omaks võetud, arendasime edasi

„Soovisime, et Vaela mets oleks ka koht, kus saab avastusretkele minna, tutvuda loodusega,“ kirjeldab ta. „Nii sündiski soov luua Kiili valla lastele ja peredele selline lapsepõlvemälestus – koht, kuhu tullakse koos perega, kus laps saab joosta ja turnida, aga samal ajal märgatakse loodust ja kujutletakse, et kuskil puu taga elab haldjas või käbivend ja panna oma fantaasia tööle.“

Kuna oli algusest peale selge, et metsa ei rajata tavalist mänguväljakut, otsustati kohe projekti alguses kaasata Kiili lasteaia lapsed. Neil paluti joo-

nistada, milline võiks üks haldjamets välja näha. „See oli üks kõige toredamaid etappe kogu projekti juures. Nende piltidelt oli leitav tunne, et metsas elavad haldjad, loomad, et seal on võlukohad ja suured marjad, mida saab mitme ampsuga süüa,“ räägib Annus. Paljud lapsed joonistasid metsa ka iseenast koos pere või sõpradega.

Laste joonistustest sündis Haldjamets

Haldjametsa kontseptsiooni koostanud maastikuarhitekt Sulev Nurme mäletab esimest kohtumist Vaela metsas üsna selgelt – juba ilma tõttu. „Kui Heretiga Vaela metsas esimest korda kohtusime, siis oli väljas üsna ebameeldiv ilm: sulanud lumi, samas jääne ja lörtsine,“ meenutab ta. Ringi jalutades arutati nii Hereti nägemust kui ka tehnilisi küsimusi. Mõte teha lastele midagi lihtsatest ja käepärastest materjalidest ning kasutada ära seda, mis metsas juba olemas on, meeldis Nurmele kohe. Aastaid tagasi oli ta Kohtla metskonna tellimisel loonud Toila parki tuulemurrust „haldja-mänguväljaku“. „Tänaseks on see muidugi kadunud, sest töötlemata puit saab metsa all üsna kiirelt otsa. Aga võib-olla on ka selles teadmises oma võlu – kõik muutubki ajas ja looduses omasoodu.“

Ka Nurme sõnul oli lasteaialaste kaasamisel Haldjametsa sünnis väga oluline osa. „Kuna enamuse neist olid siiski alles üsna väikesed joonistajad, siis päris otse sealt ühtegi tegelaskuju üle võtta ei saanud, aga need pildid andsid edasi meeleolu.“ Nurme sõnul kujunes kogu edasine kontseptsioon suuresti kahe- kuni kuueaastase lapse vaatevinklist – „nii palju, kui suure inimesena suudad sellesse maailma sisse minna“.

Käbivendade taga on üks kümneaastane tüdruk

Kui lasteaialapsed andsid metsale üldise meeleolu ja suuna, siis Haldjametsa loo ja tegelaste loomisel oli veel üks oluline noor kaasautor. „Nii-öelda selgroo ja loo eest pean ma tänama oma tüdart Annikest, kes oli tollal kümnene ja aitas kogu lugu ja muuseas haldjategelaste

visuaale välja mõelda,“ räägib Nurme. Tema sõnul tuli suurem osa tegelaste prototüüpidest ja nende baaslugudest just tütrelt. „Mina panin siis need metsasüsteemi ja võib-olla mõnes kohas timmisin neid ideid nii palju, kui suure inimese unustatud unistamise oskus ja kahjuks ka pragmaatiline mõtlemine lu-

bas.“ Annikese mõtetest sündis näiteks metsa jaotamine erinevate puuliikidega seotud haldjate järgi, keda juhivad Metsaia ja Metsaema.

Tegelased, kes on justkui alati metsas elanud

Haldjametsa loomisel oli üks põhimõtte eriti tähtis: mets ise pidi jääma peategelaseks. „Tahtsime, et inimene tunneks, nagu need tegelased oleksid seal kogu aeg elanud,“ kirjeldab Annus. See tõttu arutati põhjalikult, kuidas rajad kulgevad, kuhu tegelased paigutada ja kuidas olemasolevat loodust võimalikult palju hoida. Ka Nurme jaoks oli oluline vältida tunnet, et metsa on lihtsalt paigutatud rida puusculptuure: „Metsa kavandades oli mu sooviks, et sinna tekkiv ei oleks nn harju keskmine moortoraskulptuuride võistluse tulemus.“

Kontseptsioon andis loole ja tegelastele raami, kuid nende lõplik visuaalne kuju jäi puukujuri Martti Kalamehe kätte.

„Selles mõttes on mul väga hea meel, et käsitöö tegi Martti Kalamees, kelle selliste asjade peale on silma ja kätt,“ lisab Nurme.

Pallase kõrgemas kunstikoolis õppinud ja sculptuure ning moodulmajade tootmisega tegeleva Martti Kalamehe jaoks on puukujude tegemine mõnusaks hobiks. Tema käe alt on tul-

Muinasjutumetsa loomise taga on Vaela külaseltsist Heret Annus, maastikuarhitekt Sulev Nurme (vasakul) ja puukujuri Martti Kalamees.

FOTOD: Kristi Lehiste ja Heret Annus

nud mitmed tuntud Mulgi kujud. Martti sõnul kujunesid Vaela tegelaste lõplikud iseloomud neile viimast lihvi andes. Talle oli oluline lisaks tegelase välisele ka see, millise tunde see lapses tekitab.

Kas kujusid ikka katsuda ka võib? „Vastavalt haldjatele, on ta siis valvav Metsaia või leebe ja heatahtlik Metsaema või hoopis naerusuised lõbus-naljakad Käbimehed, valib laps, kellega kuidas käituda,“ kirjeldab Kalamees. „Kui tõsimeelsele valvavale Metsaiale justkui ei tihkaks ligi minna ja pigem aupaklikult silmitseda tema tegemisi eemalt, siis väikesed Käbimehed lausa kutsuvad lapsi kallistama ja pai tegema.“

Oma sõna ütles kujude sündimisel ka puit ise. Näiteks sai Metsaema ja Metsaia puhul oksakohti kasutada kättena. Männikäbimeeste pealik valmis jämedamast puutüvest, et ta oleks „nagu pealik ikka, teistest jõulisem ja tugevam“, väiksematest nottidest vormisid aga tema lõbusad abilised.

Kalamehel endal üht kindlat lemmikut ei ole. „Nad üldiselt kõik meeldivad, igal tegelasel on oma iseloom ja nagu ning iga taiese valmistamine oli omaette väljakutse.“ Kõige detailsemat lõppviimistlust nõudsid Metsaema ja Metsaia. „Nemad on Vaela metsa kroon,“ ütleb Kalamees.

Käbimeeste ja sõdurite valmistamisel olid talle abiks Aivar Klaos, Tarmo Raidma ja Pääro Seigo. „Üheskoos töime puust välja vahvad ja vallatud tegelased.“ Puukujuri lisas veel: „Kunstnikuna on meeldiv tunne, kui pühendatud töö ja vaev läheb muinasjutumetsa külastajatele korda. See annab jõudu ja jaksu ka edaspidiseks loometööks.“

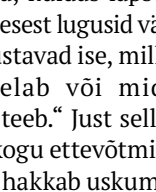
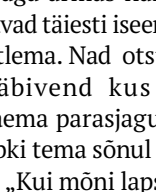
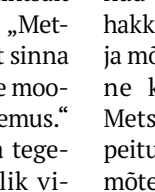
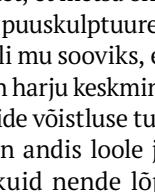
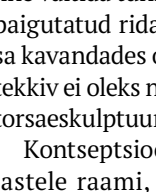
Samaga nõustub ka Heret: „On olnud väga armas näha, kuidas lapsed hakkavad täiesti iseenesest lugusid välja mõtlema. Nad otsustavad ise, milline käbivend kus elab või mida Metsaema parasjagu teeb.“ Just selles peitubki tema sõnul kogu ettevõtmise mõte. „Kui mõni laps hakkab uskuma, et kusagil puujuurte vahel võib päriselt elada üks väike käbivend või haldjas, siis on projekt oma eesmärgi täitnud.“

Idee autoriks on Heret Annus ja Vaela Külaselts.

Teostus: maastikuarhitekt Sulev Nurme (AB Artes Terrae OÜ) ja puukujuri Martti Kalamees (Ailiux OÜ).

Haldjametsa loomist toetas Nelja Valla Kogu LEADER meede 1 "Kogukondade toetamine".

kuuse-käbivennad on samuti ajalokud, kuid sõltuvad võrreldes kuuse omadega. Nad pole jahvad aga soovivad kaudsta oma territooriumi ja pere.

Annikese visand «käbivendadest»

Metsanurga ja Sõgula rahvas pidas meeleolukat külapäeva

FOTOD: Krista Vihul

☉ Augusti alguses kogunesid Metsanurga kandi ning naaberküla Sõgula elanikud ühisele külapäevale, et tugevda kogukonnatunnet, tutvuda uute naabritega ning nautida sooja suvepäeva.

KRISTA VIHUL
Sõeru talu perenaine

Lipuheiskamine ja trompetihelid

Päev algas piduliku avamisega, kus sõna võttis Metsanurga küla eestvedaja – meie külavanem Villu Viidemann. Küla kauniks traditsiooniks on kujunenud tava, et piduliku lipuheiskamise viivad läbi külapäeva kõige noorem ja kõige vanem osaleja. Seekord langes see au Sõeru talu peremehe Margus Vihuli noorele vennapojale Ruudile ning küla ühele väarikamale naisterahvale Ilina Rataspale.

Külapäevale lisas pidulikkust Jüri Viigimäe, kes puhus päeva avatuks kuldsest särava trompetiga.

Omavalmistatud hõrgutised ja tasaväine cornhole'i lahing

Metsanurga külapäevade võlu peitub lihtsuses ja soojuses: iga pere tõi kaasa oma parimad söögid-joogid ning laua taga jagati lisaks toidupoolisele ka värsked uudised. Külaga hiljuti liitunud uutele elanikele oli see suurepärane võimalus vabas õhkkonnas

naabritega tutvavaks saada. Päeva spordihitiks kujunes *cornhole*'i (kotiviske) turniir, mis pakkus kaasaelamisrõõmu kõigile. Kuigi võistlus oli tihe ja emotsiooniderohke, ei jäänud võitjates mingit kahtlust – suure ülekaaluga noppisid esikoha Raimo Rohi koos oma isa Ilmar Rohiga, näidates üles kadestamisväärset täpsust ja tiimitööd.

Hoovipidu varajaste hommikutundideni

Suvine hoovipidu jätkus hea muusika, juttude ja tantsuga ning viimased pidulised lahkused tantsupõrandalt varahommikul.

Tänavune Metsanurga ja Sõgula külapäev näitas taas, et meie valla väiksemates küldes elab suur süda. Suur tänu kõigile osalejatele, kes teevad Kiili vallast nii mõnusa paiga, kus elada!

Kiilitar VÕRAFESTIL Pärnu rannapargi ilmekate mändide vahel.

FOTO: erakogu

Rahvamaja naisrühm Kiilitar võttis augusti keskel osa unikaalsest üritusest

☉ 14.–16. augustini toimus Pärnus esimest korda rahvatantsu- ja võimlemisfestival VÕRAFEST, mis tõi kokku enam kui 2000 rahvatantsijat ja võimlejat kogu Eestist eesmärgiga tõestada, et liikumine hoiab nii keha, vaimu kui kultuuri.

Kohtus kaks valdkonda, millel on Eestis ühised ajaloolised juured, kuid mis on aastakümneid tegutsenud eraldi. VÕRAFEST on Eesti Võimlemisliidu ja Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi ühine algatus, et tähistada Eesti võimlemise 150. aastapäeva ning tantsu- ja võimlemispedagoogi Anna Raudkatsi 140. sünniaastapäeva.

Korraldajate eesmärk oli luua unikaalne festival, mis erineb traditsioonilistest tantsu- ja võimlemispidudest oma vaba ja loova ülesehituse poolest. VÕRAFESTI nimigi on sündinud loovast ühendamisest kahe kogukonna vahel: VÕ(imlemine)RA(hvatants)FEST(ival).

Festivali raames sai iga rühm osa nii linnaesinemistest, töötubadest kui lõppkontserdist. Selles mõnuses atmosfääris veetis kolm tegusat päeva ka Kiilitar. Esimese päeva tippündmused olid säravad esinemised kahel laval, Svjata Vatra kontsert ja õhtune tantsutuba. Teine päev sai täidetud lõppkontserdi ühisproovidega, aga ka festivali melu, ranna- ja spaa mõnude nautimisega. Kolmas päev kulminee-

rus südamliku lõppkontserdiga Pärnu rannastaadionil.

Olen käinud paljudel toredatel festivalidel eri maades, mis on meelde jäänud oma kaootilisuse, lärmakuse, trummide ja viledega. VÕRAFEST erineb neist mõnusa maheda eestipärasusega, rahuliku, meeldiva ja hästi toimiva asjatundliku kulgemisega. Tegu on igati väärt algatusega. Siinkohal peab tänama suurepärase ilma ja suurepärase korraldusmeeskonna igat liiget.

Kiilitari naised kirjeldasid sündmust järgnevate sõnadega: tore, meelde jääv, rajut, hoogne, särtsakas, tegus, ühtehoidev, ühendav, elamuslik, hingetoi- tev, uudne segasummasuvila. See oli uus ja huvitav meelde jääv elamus. Saime koos loodud tõelise liikumist nautiva perekonna, südamed ja jalad ühises rütmis. Erines kindlasti teistest pidudest, kuid koostantsimise emotsioon oli sama võimas kui suurel tantsupeol. Nädalavahetus täis emotsioone ja märkamisi oli imeline. Loodame, et sarnases võtmes festivali korraldatakse tulevikuski. Oli suur rõõm sellest osa saada. Tänavaesinemised tekitasid mõnusa meeleolu ja sagina linnas, mis tõi paljudele kiilitaridele meelde meie varasemad seiklused Europeade festivalidel. Tore oli Pärnus kohata ka oma valla inimesi, Kangru Kiiri, koostegemisi nautimas.

Festivali mõtte ning naiste emotsioonid võttis kokku Triin Aas

Kiilitari tantsuõpetaja ja seekord ka tantsija.

Algav õppeaasta – lasteaiaõpetaja näpunäiteid

Kalendrisuvi kestab. Veel on aega päevakavasse sisse viia sügisesed rutiinid. Lapsed lähevad lasteada. Mõni vanade sõprade juurde, mõnel lapsel on aga kõik uus septembrikuus. Selleks, et üleminek suve rutiinist sügisesse kulgeks sujuvamalt, saab lapsevanem palju ära teha ja seda koostöös lapsega.

Päevakava: oluline on lapsele varakult päevakava muuta sarnaseks lasteaiaa. Seda ka puhkepäevadel. Näiteks päevakava pildimaterjalina (piktogramm) seinal kinnitada, et laps teaks, mis tegevused millele järgnevad. Laps tunneb, et ta on paremini ette valmistatud, vähem segaduses ja tema hirmud teadmatuse ees on väiksemad.

Piisav uni: piisav uni on väga oluline stressiga toimetulekuks, edukaks õppimiseks ja lihtsalt õnnelik olemi-

FOTO: erakogu

seks. Nutiseadmed, hilised külastäid, üritused – kõik, mis meeli liigselt erutab, võiks jääda päeva esimesse poolde või uue kohaga harjumise perioodil üldse tagaplaanile. Üks muutus korraga. Lapse jaoks on uue rühma harjumine suur väljakutse. Kasvõi ju-

ba sellepärast, et kõige lähedasemaid on eemal ja lapse väheste kogemuste tõttu võivad olla talle uued olukorrad keerulised.

Piisav aeg vanematega: suur osa vanematest käib tööl või on kodused toimetused käsil ning seetõttu on lapse jaoks aeg koos vanematega piiratud. Tuleb leida aega, mil koostöö tähelepanu on lapsel. Piisab vähesest, aga see peab olema täielikult segajate vaba (nt telefon), kus vanem ja laps saavad segamatult suhelda, mängida. Lapsele on see eluliselt vajalik, sest rõõmusid ja muresid mõistetakse ja jagatakse, kui keegi neid kuulab, kaasa mõtleb, suunab ja toetab.

Keskkonna tutvustamine: lapsele uut keskkonda tutvustades tuleb võtta aega ja teha seda vähehaaval. See maandab lapses ärevust seoses muutustega. Näiteks enne uude rühma mi-

nektu teha mõnel eelneval päeval tutvust rühma teiste lastega, õpetajaga, rühma ruumidega ja õuealaga. Küsida lapselt, mis talle selle juures meeldis ja mis teda segadusse ajas. Selliselt saab aegsasti lapsega arutada kogetut.

Suhtlemine ja koostöö lapsevanemaga: õpetajale on oluline tunda oma rühma lapsi, sh nende rõõme, hirme, vajadusi. Kokkuvõtvalt, mis on need asjad ja tegevused, mille abil õpetaja saab last toetada, kui on vaja. Õpetajad annavad lapsevanemale tagasisidet päeva sündmustest, aga ootavad ka vanemate tagasisidet: kuidas lapsel läheb, kuidas kulges õhtu peale lasteaiapäeva, mida laps kodus lasteaiaist rääkis. Taustainfot teadmata on raskem last aidata. Lapsevanemate ja õpetajate tagasiside üksteisele peab olema avatud ja hinnangutevaba. Vahetu suhtlus aitab lapsel kiiremini kohane-

da ja uue keskkonnaga harjuda.

Montessori põhimõtted toetavad lapse terviklikku arengut ja sisemist innustumist tema ettevõtmistes, samuti lapse eelistusi silmas pidades. MTÜ Montessori Kiili vallas töötab selle nimel, et soodustada autentse Montessori hariduse levikut ja kättesaadavust Kiili vallas. Oleme grupp emasid, kes väärtustavad kvaliteetset haridust ja näevad selle olulisust ühiskonna arenemisel positiivses suunas.

Hoia meie tegemist silma peal ja leia meid Facebookis: MTÜ Montessori Kiili vallas

Või külasta meie kodulehte: <https://montessorikiili.ee/>

Kokku kirjutanud MTÜ Montessori Kiili vallas liikmed

Jaanika Vahi ja Kersti Soomuste-Priks.

Ilm muutub – mida teeb Kiili vald, et oleksime valmis?

ILM POLE MUUTUB? HULLU!

☉ Kliimamuutused tähendavad Kiili vallas ennekõike heitlikumat ilma. Suved muutuvad kuumemaks, tugevad vihmad võivad sagedana, tormid tekitada elektrikatkestusi ning talved muutuda senisest ettearvamatumaks.

Muutuva ilmaga kohanemine ei ole ega peagi olema ainult elanike ja ettevõtete ülesanne. Suur osa meie igapäevasest elukeskkonnast, nagu teed, tänavavalgustus, koolid, lasteaiad, sademeveesüsteemid ja paljud muud teenused, sõltub vallast. Seetõttu peab ka vallavalitsus mõtlema pikema eesmärgi teemaks, mis muudavad Kiili valla vastupidavamaks.

Kiili valda ei ähvarda äärmuslikud kliimakatastroofid. Küll aga on mõistlik aegsasti valmistuda, sest ennetamine on lihtsam ja odavam kui hiljem kahjustuste kõrvaldamine.

Energiatõhus kaugküte aitab hoida kulusid kontrolli all

Üks olulisemaid Kiili vallas juba astutud samme on kaugküttesüsteemi energiatõhusaks renoveerimine. Mida väiksemad on energiakaod, seda vähem tuleb sama hulga soojuste tootmiseks energiat kasutada.

Energiasäästlik kaugküttesüsteem on oluline ka heitlikuma ilma korral. Kuigi talved muutuvad keskmiselt soojemaks, ei kao külmalained kuhugi. Pigem võib ilm kõikuda senisest kiiremini sula, vihma, jäite ja pakase vahel. Kaugküttesüsteem peab toimima kindlalt ka siis, kui temperatuur lühikese aja jooksul kiiresti ja korduvalt muutub.

Tõhusam energiakasutus säästab meie ühist raha

Kiili valla tänavavalgustus on üle viidud LED-valgustitele. LED-lambid kasutavad varasemate lahendustega võrreldes vähem elektrit ja kestavad kauem. Nii vähenevad korrakaas keskkonnamõju kui ka energiakulu.

Sama põhimõtte kehtib vallale kuuluvate hoonete puhul. Hooned, mida Kiili vallavalitsus renoveerib või ehitab, kavandatakse energiasäästlikuna. Lähimõeldud tehnosüsteemidega hooned vajab vähem kütmist ning selle ülalpidamine on soodsam.

Energiatõhusus aitab toime tulla ka kuumemate suvedega. Kui hoone on õigesti soojustatud, varjestatud ja ventileeritud, ei kuumene see nii kiiresti üle ning sisekliima hoidmiseks kulub vähem energiat. See on eriti oluline näiteks koolides ja lasteaedades.

Tugevamate vihmadega aitab toime tulla korras sademeveesüsteem

Üks kõige praktilisemaid kliimamuutustega kohanemise küsimusi on sademevesi. Aina sagedasemad ootamatud paduvihmad võivad lühikese ajaga tuua maha suure hulga vett. Kui see ei pääse kiiresti ära voolama, võivad kannatada teed, hoovid, haljastus ja hooned.

Kiili valla sademevee ärajuhtimise süsteeme täiendatakse järjepidevalt igal aastal. See on vajalik, sest vald areneb, lisandub uusi hooned ning suureneb kõvakattega pindade hulk. Kui vihmavesi ei pääse enam loomulikult pinnasesse imendumiseks, tuleb sellele leida muu turvaline äravoolutee.

Kiili valla sademevee ärajuhtimise süsteemid arvestavad lähiaastate vihmaprognosidega ning neid täiendatakse järjepidevalt. Süsteeme vaadatakse regulaarselt üle ja vajaduse kor-

Vaala lasteaia dronifoto.

FOTO: Timbeco

ral parandatakse. Sademeveesüsteemide regulaarne hooldus ning kraavide puhastus ja korrashoid on iga maaomaniku kohtustus.

Kriisi korral peab tegevus olema ette mõeldud

Tormid, tugev lumi, jäide ja muud ootamatud ilmaolud võivad põhjustada elektrikatkestusi, muuta teed läbituks või häirida tavapäraseid teenuseid. Kiili vallas on olemas kriisiplaanid, mis arvestavad valla elanike ja ettevõtete vajadustega. Eesmärk on olnud panna enne võimalikku kriisi paika, kuidas liigub info, kuidas korraldada abi ning millised teenused peavad esmajärjekorras toimima jääma.

Kriisiplaan ei tähenda, et vald ootaks suurt õnnetust. Hoopis vastupidi, plaan aitab ootamatu olukorra mõju vähendada ja tavapärase elu kiiremini taastada. Ka elanikel tasub oma kodus läbi mõelda, kuidas tulla mõne

päeva jooksul toime elektrikatkestuse või muu häire korral. Valla ja elanike valmisolek täiendavad teineteist.

Vähem jäätmeid ja rohkem õigeid harjumusi

Kiili valla koolidesse ja lasteaedadesse on rajatud jäätmete sorteerimisvõimalused. Eri värvide ja märgistega tähistatud prügikastid aitavad lastel juba varakult harjuda sellega, et eri liiki jäätmed kogutakse eraldi ja võimalikult palju materjale suunatakse taaskasutusse. Koolides ja lasteaedades kujunenud harjumused jõuavad sageli laste kaudu ka kodudesse.

Vald ja elanikud valmistuvad koos

Vallavalitsus saab muuta vastupidavamaks avaliku taristu, vähendada energiakulu, valmistada ette kriisiplaanid ja pakkuda elanikele võimalusi jäätmete vähendamiseks. Samas ei saa ega

pea vald korraldama iga hoone vihmaveesüsteemi, vähendama iga kodu energiakulu ega koostama iga pere ega ettevõtte kriisiplaani.

Muutuva ilmaga kohanemine on ühine ülesanne. Vald teeb oma osa ning jagab elanikele ja ettevõtetele infot selle kohta, mida saab igaüks ise teha. Kõigi ühised pingutused teenivad sama eesmärki: et elu Kiili vallas jätkuks mugavalt ja turvaliselt ka siis, kui ilm muutub heitlikumaks.

Kliimamuutusi me tagasi pöörata ei saa, kuid nende mõju saab mõistlike ja aegsasti tehtud otsustega oluliselt leevendada. Seetõttu on ka Kiili valla sõnum endiselt lihtne: ilm muutub? Pole hullu!

Projekti „Lääne-Harju, Saku ja Kiili valla kliima- ja energiakava täiendamine ja teavitustöö“ kontakt: keskkonnanõunik, margit.kuulmann@kiilivald.ee

Kiili Vallavalitsus

Võimalus tasuta ära anda ohtlikke jäätmeid ja eterniiti

☉ Sel sügisel saavad taas Kiili valla elanikud tasuta ära anda majapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid ja eterniiti.

Ohtlike jäätmete kogumisring 10. oktoobril 2026

Küla	Kogumisauto peatumiskoht	Kellaeg
Vaala	pakendimahutite juures	9.40–10.00
Kiili	vallamaja parklas	10.05–11.00
Lähtse	Rätsepa tee alguses	11.05–11.25
Nabala	bussipeatuses	11.30–11.50
Paekna	bussipeatuses	12.00–12.25
Luige	Luna värvavas (Sausti tee poolt)	12.45–13.10
Luige	Kaare tn pakendimahutite juures	13.15–13.45
Luige	Põllu 13 ees	14.00–14.25
Luige	bussipeatuses juures	14.30–14.50
Luige	Tammetalu tn ringteepoolsel otsal	14.55–15.15
Kangru	Estko parklas	15.25–15.45
Mõisaküla	Väljamäe põik 1 juures	16.00–16.20

Eterniidijäätmete kogumisring 17. oktoobril 2026

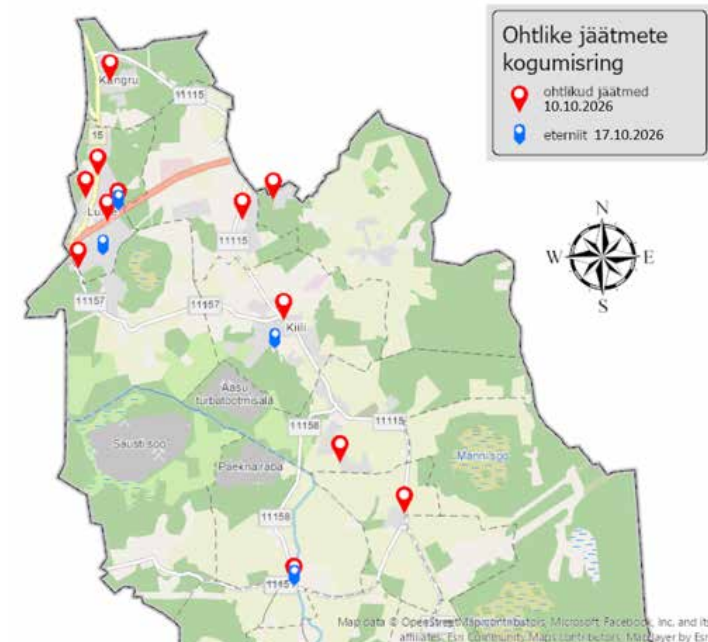
Konteinerite asukohad	Kellaeg
Paekna küla, bussipeatuse juures	9.00–13.00
Luige alevik, Kaare ja Sulevi tänava ristmiku lähedal	9.00–13.00
Kiili alev, katlamaja juures Pargi tänava parklas	13.30–16.30
Luige alevik, Tammetalu ja Mooni tänavate ringteega piirneval täna ääres	13.30–16.30

Üle saab anda ainult asbesti sisaldavaid jäätmeid ja eterniiti, mis tuleb kogumispunkti tuua kokkulepitud ajaks isikliku transpordiga ja vastavasse konteinerisse ise tõsta.

- Elanikke ootab kindlal ajal ja peatuspaigas auto. Palun olla täpsed, sõidugraafik on tihe ja jäätmemasinad ei seisa peatuspunktides ettenähtud ajast pikemalt!
- Nii ohtlikke jäätmeid kui ka eterniiti võetakse vastu üksnes erisikutelt.
- Jäätmed tuleb isiklikult üle anda, kogumispunktidest neid laastada ja maha jätta ei tohi.
- Kogumisringide ajagraafikud on leitavad ka Kiili valla kodulehelt.

NB! Palun ärge reostage neid paiku muul ajal oma jäätmete, elektroonikaromude ja vanarehvidega – neid vastu ei võeta!

Komplektsed elektri- ja elektroonikaseadmed nagu külmkapid, pesumasinad, arvutid, tolmuimejad jms, saab tasuta üle anda Pääsküla ja Rahumäe jäätmejaama või **Kiili alevi Kurna tee 1a asu-**

vasse kogumiskonteinerisse (end. Kiili töökoja värava lähedal). Üleandmiseks tuleb Kiili vallavalitsusest küsida konteineri võti (tel 679 0260, info@kiilivald.ee).

Kogumisringi korraldab: Kiili vallavalitsus. Tööd teostab: Ohtlike jäätmete koguja Ragn-Sells AS. Lisainfo: keskkonnanõunik Margit Kuulmann, margit.kuulmann@kiilivald.ee, tel. +372 552 9677

Kogumisringide ajakava ka kaardirakenduses GIS www.kiilivald.ee

Üle saab anda ainult ohtlikke jäätmeid, näiteks kasutatud akud; ravimid; vanad värvid, lakid, lahustid ja liimid; õli, määrdeained; absorbendid, filtermaterjalid, saastunud kaltsud jms; väetised; fotokemikaalid; pesuained; leelised, happed ja muud olmekemikaalid; elavhõbedat sisaldavad jäätmed, sh lambid; ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid.

Kiili vald saavutas Coop Eesti omavalitsuste 51. suvemängudel esikoha

Coop Eesti omavalitsuste 51. suvemängud tõid Kiili vallale suurepärase tulemuse. 5001–8000 elanikuga valdade arvestuses saavutati 381 punktiga I koht.

KAUPO KÜTT
Kiili valla võistkonna esindaja-komplekteerija

Kahe võistluspäeva jooksul oli Kiili vald esindatud kokku 13 erineval spordialal, kus võisteldi nii individuaalselt kui ka võistkondlikult. Kiili sportlased näitasid tugevat taset ning mitmel alal jõuti poodiumile.

Suur aitäh kõigile sportlastele, kes Kiili valda esindasid ja meie ühisesse tulemusse oma panuse andsid!

Mitmel alal jõuti esikolmikusse

Eriti edukaks kujunesid mitmed individuaalalad. Kergejõustikus saavutas Kiili vald 42 omavalitsuse seas 9. koha. Võistlustel võideti mitmeid medaleid – näiteks tuli Eliise Eha 400 meetri jooksus esikohale ning Erkki Hummal võitis 3000 meetri jooksu.

Rannavolles saavutasid Urmas Piik ja Nils Rühka I koha, tuues Kiilile ühe võistluste esikoha. Kõieveos võideti kuni 500 kg kaalugrupis samuti I

koht ning absoluutkaalus saavutati III koht.

Orienteerumises saavutas Anna Mia Atonen oma vanuseklassis I koha ning Kiili vald saavutas kogu ala arvestuses 20 omavalitsuse seas 6. koha. Jalgrattakrossis saavutati 16 omavalitsuse konkurentsist samuti 6. koht.

Petangis saavutasid Merike, Harry ja Aigar Lusbo III koha. Kettagolfis tulid Nelli Leol ja Ruudi Talviste individuaalvõistluses vastavalt naiste ja meeste arvestuses 4. kohale, kogu ala kokkuvõttes saavutas Kiili vald 28 omavalitsuse seas 9. koha.

Juhtide võistlus tõi Kiilile järjekordest esikoha – volikogu esimees Merje

Einmann saavutas I koha.

Tugevad tulemused ka võistkondlikel aladel

Kiili esindajad osalesid aktiivselt ka võistkondlikel aladel. Võrkpallis saavutasid nii naiste kui ka meeste võistkond 9. koha – naiste konkurentsist osales 20 ning meeste konkurentsist 21 võistkonda.

Tennis saavutas Kiili kolmeliikmeline võistkond 13 omavalitsuse seas 10. koha ning mälumängus saavutati 24 omavalitsuse konkurentsis 11. koht.

Kiili valla üldvõit sündis paljude sportlaste, võistkondade ja toetajate

ühise panuse tulemusena. Suur aitäh kõigile sportlastele, kes Kiili valda suvemängudel esindasid ja oma panuse meie ühisesse tulemusse andsid! Samuti täname kõiki, nii abilisi kui ka neid, kes meie sportlastele kaasa elasid ja Kiili esindamist toetasid.

Eriline tänu Toivo Uudele, Kaarel Loole, Silver Klaarile, AMP Viimistlus OÜ-le ja Janari Jooksukoolile.

Kiili valla esindamine suvemängudel on traditsioon, mida tasub hoida ja edasi viia. Kui soovid järgmisel aastal Kiili valda suvemängudel esindada, anna endast juba varakult märku!

Kergejõustiku suvi

7. juunil toimusid Jõhvis Heino Lipu staadionil Eesti karikavõistlused. Stardis oli ligi 300 sportlast. Meeste 110 m tõkkejooksu võitis Raiko Kahr (Tallinna KJK Kalev) uue isikliku rekordiga 14.04. Kahr oli parim ka kaugushüppes, kus tema võidutulemus oli 7.42.

2.–3. juuli Rakveres peetud U18, U20 ja U23 vanuseklasside Eesti meistri- võistlustel oli Raiko Kahr (Tallinna KJK Kalev) kiireim U23 vanuseklassi 100 m jooksus ajaga 10.52 ja 110 m tõkkejooksus ajaga 14.36.

25.–26. juulil, kogunes Eesti kergejõustikuparemik Pärnu Rannastaadionile, kus selgusid 2026. aasta Eesti meistrid. Mees-

te 110 m tõkkejooksus krooniti Eesti meistriks Raiko Kahr (Tallinna KJK Kalev, treener Karl Robert Saluri) ajaga 14.10. Naiste kolmik hüppe võitis Johanna Soover (Tallinna KJK Kalev) tulemusega 12.37.

1. augustil Riias toimunud võistkondlikel Balti meistri- võistlustel võitsid Eesti sportlased üheksa individuaalset meistritiitlit. Meeste 110 meetri tõkkejooksus krooniti Balti meistriks Raiko Kahr ajaga 14.21. Teivashüppes tuli Balti meistriteks Robert Kompus tulemusega 5.40.

Andrus Kahr

< Raiko Kahr, meeste 110 m tõkkejooksu Eesti meister. FOTO: Tõnis Tõnström/EKJL

Vallarahva sportmängud

28. juunil toimus Kiili vallarahva sportmängude raames kettagolfivõistlus Kurna pargi kettagolfirajal. Päikesepaisteline ilm pakkus osalejatele suurepäraseid tingimusi ning meelitas rajale kokku 19 võistkonda, kes panid proovile oma täpsuse, taktikalise mõtlemise ja meeskonnatöö.

TOOMAS ELLMANN
spordijuht

Kurna pargi mitmekesine rada pakkus väljakutseid nii avatud aladel kui ka metsasemates lõikudes, mistõttu tuli võistlejatel kasutada erinevaid visketechnikaid ning teha läbimõeldud mänguotsuseid. Kolmeliikmelised võistkonnad, kuhu kuulusid kaks meest ja üks naine, pakkusid päeva jooksul põnevat ja tasavägist konkurentsi.

Kõige paremini tuli keerulise raja- ga toime Luige-Sausti võistkond koos-

seisus Aire Tark, Paul Kikas ja Alex Tammemäe, kes läbisid raja 167 viskega ning teenisid alavõidu ja 25 sportmängude punkti. Teise koha saavutas Lähse võistkond koosseisus Nelli Leol, Henrik Härma ja Marek Tammine tulemusega 169 viset, mis tõi neile 24 punkti. Kolmandale kohale mängis end Andrese võistkond, kuhu kuulusid Sigrid Errit, Egon Vaiksaar ja Lauri Jõeäär. Nende tulemu- seks jäi 170 viset ning sportmängude arvestusse lisandus 23 punkti.

Viendaks tulnud Pilve Kodude võistkonna esindaja Raido Sammelselg. >
FOTO: Oliver Berežjuk

INFO

Kettagolfivõistluse esikolmik:

- **Luige-Sausti** – Aire Tark, Paul Kikas, Alex Tammemäe – 167 viset (25 punkti)
- **Lähse** – Nelli Leol, Henrik Härma, Marek Tammine – 169 viset (24 punkti)
- **Andrese** – Sigrid Errit, Egon Vaiksaar, Lauri Jõeäär – 170 viset (23 punkti)

KIILI VALD

SPORTLASTE, TREENERITE, SPORDISÕPRADE JA -TEGUDE TUNNUSTAMINE

Kiili vallas on palju tublisid sportlasi, treenereid, võistkondi ja spordisõpru, kelle pühendumus ja erakordsed saavutused väärib märkamist.

Ootame ettepanekuid 1. oktoobriks e-keskkonnas SPOKU.

IGA TUNNUSTUS SAAB ALGUSE MÄRKAMISEST

SPORDIGALA 21.11.26

Märka ja tunnusta sportlasi

Kes on Kiili valla aasta naissportlane, meessportlane, noorsportlane, veteran, parasportlane, spordivõistkond, rahvasportlane, treener, spordisõber ja sporditegu?

Kiili vald on uhke oma aktiivse ja mitmekesise spordielu üle. Meil on palju andekaid sportlasi ja pühendunud treenereid, pika traditsiooniga spordisündmusi ning uusi kogukonda ühendavaid ja liikuma kutsuvaid ettevõtmisi. Kindlasti oled ka sina märganud kedagi või midagi, mis väärib tunnustust. Nüüd on võimalus kaasa lüüa ja tunnustada neid, kes on oma saavutuste, pühendumise või panusega Kiili valla spordi- ja liikumiselu eriliseks teinud.

Esita oma kandidaat hiljemalt 1. oktoobriks Kiili valla e-keskkonnas SPOKU ja tule Kiili valla spordi- ja liikumisvaldkonna tunnustussündmusele „Spordigala“, mis toimub 21. novembril. See on kogukonda ühendav, meeleolukas ja pidulik õhtu, kus tunnustame meie valla spordielu silmapaistvaid tegijaid.

Sinu ettepanek võib olla just see, mis aitab ühe silmapaistva saavutuse või pühendunud inimese vääriliselt esile tõsta.

Liis Vahtra
kultuurinõunik

LASTELAUPÄEV
KIILI RAAMATUKOGUS

LAUPÄEVAL, 19. SEPTEMBRIL
KELL 13-14

Keerlevad vokiratas ja kedervars
Loeme rahvajuttu
Meisterdame lõngast

Palume eelnevalt registreerida: raamatukogu@kiilivald.ee
või tel. 6040341

© VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUSE ISTUNGITE KOKKUVÕTE

NB! Õigusaktide täienduste ja lisade-ga saab tutvuda Kiili vallavalitsuses aadressil Nabala tee 2a, Kiili alev ja Kiili valla dokumendiregistris.

VOLIKOGU MÄÄRUSED JA OTSUSED

18. august 2026

- Kiili Vallavolikogu määrus nr 10 „Kiili Vallavolikogu 20.05.2010 määruse nr 11 „Kiili valla kaevetööde eeskiri“ muutmise“.
- Kiili Vallavolikogu määrus nr 11 „Kiili Vallavolikogu 16.09.2021 määruse nr 5 „Kiili valla heakorraeeskiri“ muutmise“.
- Kiili Vallavolikogu otsus nr 15 „Veski tänav T4, Kurna tee T5 ja Kurna tee T8 katastriüksuste omandamine“.
- Kiili Vallavolikogu otsus nr 16 „Kangru kergliiklustee T11, Kangru kergliiklustee T19, Kangru kergliiklustee T20, Kangru kergliiklustee T21, Kangru kergliiklustee T22 ja Kangru kergliiklustee T23 katastriüksuste omandamine“.
- Kiili Vallavolikogu otsus nr 17 „Kaljula tee T3 ja Kaljula tee 14 katastriüksuste omandamine“.
- Kiili Vallavolikogu otsus nr 18 „Revisjonikomisjoni poolt läbiviidud revisjoni tulemuste realiseerimine“.

VALLAVALITSUSE KORRALDUSED

Ehitus-ja planeerimisalased küsimused

22. juuni 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 273 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Padi tn 5, Kiili alev“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 274 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Tõnise põik 4, Luige alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 275 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Tõnise tn 20, Luige alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 276 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Tõnise tn 15, Luige alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 277 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Tõnise tn 13, Luige alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 278 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu

püstitamiseks Tõnise tn 11, Luige alevik“.

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 279 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Tõnise tn 7, Luige alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 280 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Tõnise tn 9, Luige alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 281 „Kiili alev Hariduslinnaku detailplaneeringu koostamise algatamine“.

30. juuni 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 289 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu ja abihoone püstitamiseks Lehise põik 2, Kiili alev“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 290 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Väljamäe tee 2, Vaela küla“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 291 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Niidi põik 3, Lähse küla“.

10. juuli 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 298 „Ehitusloa väljastamine aiamaja lammutamiseks ja üksikelamu püstitamiseks Kaasiku tn 17, Luige alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 299 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu ja garaaži püstitamiseks Anne, Metsanurga küla“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 300 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu ja abihoone püstitamiseks Pärtlepe-sa, Möisaküla“.

4. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 308 „Projekteerimistingimuste määramine ehitusprojekti koostamiseks Paju, Sookaera küla“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 309 „Projekteerimistingimuste määramine ehitusprojekti koostamiseks Metsavälja tee 1a, Vaela küla“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 310 „Projekteerimistingimuste määramine põllumajandushoone ehitusprojekti koostamiseks Aiandi, Nabala küla“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 311 „Projekteerimistingimustega Kangro XVII maaiüksuse ja Kangro XX maa-

üksuse detailplaneeringu täpsustamine“.

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 312 „Sausti külas Küttime tee 19 (end nimega Küttime kinnistu) detailplaneeringu vastuvõtmine ja avalikustamise korraldamine“.

11. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 326 „Projekteerimistingimuste määramine ehitusprojekti (tunnelkasvuhoone) koostamiseks Allikapaju, Piisoo küla“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 327 „Projekteerimistingimuste määramine ehitusprojekti koostamiseks Kuu tn 7, Luige alevik“.

18. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 336 „Ehitusloa väljastamine büroo- ja laohoonete püstitamiseks“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 337 „Ehitusloa väljastamine aiamaja lammutamiseks ja üksikelamu püstitamiseks Veenuse tn 17, Luige alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 338 „Ehitusloa väljastamine vee- ja kanalisatsioonitorustiku ning tee rajamiseks Kangru alevik, 11115 Kurna-Tuhala tee T2, Vaela küla, 11115 Kurna-Tuhala tee, Kangru tee T3, Kangru tee 5, Kangru tee 5a, Kangru tee 5b“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 339 „Ehitusloa väljastamine üksikelamu püstitamiseks Uus-Vargamäe tn 3, Luige alevik“.

Keskkonna-ja maaküsimused

22. juuni 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 282 „Maasoojuspuraugu asukoha kooskõlastamine Sarapuu tn 10, Kangru alevik“.

30. juuni 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 292 „Katastriüksuse jagamine, Kungla“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 293 „Katastriüksuse jagamine, Kurna tee 26“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 294 „Katastriüksuste liitmine“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 295 „Katastriüksuste liitmine“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 296 „Kiili Vallavalitsuse 07.06.2022 kor-

ralduse nr 259 „Katastriüksuse jagamine, Aruste-Arbo kehtetuks tunnistamine“.

10. juuli 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 301 „Katastriüksuse jagamine, Tuisu tee T3“.

4. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 313 „Kuu tänav // Luna tänav // Marsi tänav // Päikese põik // Päikese tänav // Veenuse tänav sundvalduse seadmine Elektrilevi OÜ kasuks“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 314 „Ristiku tn 30 katastriüksuse sihtotstarbe määramine“.

11. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 328 „Kaasiku tänav sundvalduse seadmine Elektrilevi OÜ kasuks“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 329 „Kuu tänav // Luna tänav // Marsi tänav // Päikese põik // Päikese tänav // Veenuse tänav sundvalduse seadmine Elektrilevi OÜ kasuks“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 330 „Kuu tänav // Luna tänav // Marsi tänav // Päikese põik // Päikese tänav // Veenuse tänav sundvalduse seadmine Elektrilevi OÜ kasuks“.

18. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 340 „Puurkaevu asukoha kooskõlastamine Ööbiku, Sõgula küla“.

Muud küsimused

22. juuni 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 287 „Hankekomisjoni moodustamine“.

26. juuni 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 288 „Loa andmine avaliku ürituse korraldamiseks, Vaela külaajooks“.

10. juuli 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 302 „Loa andmine avaliku ürituse korraldamiseks, rahvusvaheline koerte näitus 2×CACIB + EKL Võitja“.

4. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 315 „Riigihanke nr 312218 „Kiili valla koolibussi liinidele vedaja leidmine» edukaks tunnistamine“.

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 316 „Kiili Valla Noortekeskuse struktuuri muutmise“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 317 „Loa andmine avaliku ürituse korraldamiseks, Sausti küla kohvikutepäev“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 318 „Loa andmine avaliku ürituse korraldamiseks, Eesti Jack Russell'i Terjerite Tõuühingu (EJRTÜ) koertenäitus“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 324 „PSP Capital OÜ-le reklaami paigaldamise loa andmine asukohaga Viirpuu tn 1a, Kangru alevik“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 325 „Kiili Vallavalitsuse (ametiasutuse) struktuuri muutmise“.

11. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 332 „IPARTNER Kinnisvara Tallinn OÜ-le reklaami paigaldamise loa andmine lähiaadressiga Karja tn 2a, Kiili alev“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 333 „Veski Tehnopark OÜ-le reklaami paigaldamise loa andmine“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 334 „Kiili Vallavalitsuse (ametiasutuse) struktuuri muutmise“.

14. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 326 „Loa andmine avaliku ürituse korraldamiseks, Mardi talu hoovikontsert - Mari Jürjens“.

18. august 2026

- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 341 „Loa andmine avaliku ürituse korraldamiseks, IRONMAN Tallinn ja IRONMAN 70.3 Tallinn 2026“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 342 „Loa andmine avaliku ürituse korraldamiseks, Mardi talu hoovikontsert - LOLALA“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 346 „PSP Capital OÜ-le reklaami paigaldamise loa pikendamine asukohaga Tormi tn 4, Kiili alev“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 347 „PSP Capital OÜ-le reklaami loa andmine asukohaga Tormi tn 1, Kiili alev“.
- Kiili Vallavalitsuse korraldus nr 348 „Kiili Kunstide Kooli direktori vaba ametikoha täitmiseks konkursi korraldamine“.

Harju maavarade teemaplaneeringu põhilahenduse avalik väljapanek

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium teatab, et Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu põhilahendus on valmis ning liigub tulenevalt 13.06.2026 jõustunud planeerimis-seaduse muudatusest avalikule väljapanekule. Ajavahemikus **14.09.-14.10.2026** on kõigil huvilistel on võimalik materjalidega tutvuda.

Planeeringu materjalid, sh kooskõlastused ja arvamused, on alates 14.09.2026 kättesaadavad planeeringu veebilehel: riigiplaneering.ee/maakonnaplaneeringud/harju-maakonna-maavarade-teemaplaneering ja paberkanal ministeeriumide ühishoones (Suur-Ameerika 1, Tallinn) asutuse tööaegadel. Arvamusi ja ettepanekuid oodatakse **kuni 14.10.2026** aadressile Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn või e-postile **info@mkm.ee**.

Teemaplaneeringuga täpsustatakse kehtivat Harju maakonnaplaneeringut kogu maakonna ulatuses, hõlmates kõiki 16 kohalikku omavalitsust: Keila, Loksa, Maardu ja Tallinna linnu ning Anija, Harku, Jõelähtme, Kiili, Kose, Kuusalu, Lääne-Harju, Rae, Raasiku, Saku, Saue ja Viimsi valdu.

Planeeringu peamine eesmärk oli koostöös kohalike omavalitsustega kaardistada ning kokku leppida alad ehitusmaavarade uurimiseks ja kaevandamiseks, tagades sellega riigi varustus-kindluse aastani 2050. Planeering seab selged tingimused ka kaevandamisega seotud tegevuste negatiivsete mõjude leevendamiseks ja karjäärade edasiseks korrastamiseks.

Teemaplaneeringu koostamisega samaaegselt viidi läbi keskkonnamõjude strateegiline hindamine (KSH) ja asjakohaste mõjude hindamine, mille tulemusi planeeringus arvesse võeti. KSH kohaselt ei kaasne planeeringu elluviimisega olulisi negatiivseid mõjusid. Koostöös kohalike omavalitsustega ja riigiasutustega on planeeringus täpsustatud alade kasutusele võtmise tingimusi.

Avalike arutelude toimumisest teavitatakse pärast avaliku väljapaneku lõppemist. Järgmise sammuna esitatakse planeering kehtestamiseks Vabariigi Valitsusele.

Teemaplaneeringu koostamist korraldab majandus- ja kommunikatsiooniministeerium. **Lisainfo:** agnes.lihtsa@mkm.ee, tel 5819 0538

NELJA VALLA KOGU

Nelja Valla Kogu avab Euroopa Sotsiaalfond+ toetusmeetme „Sotsiaalse kaitse suurendamine“ miniprojektide II taotlusvooru 2026. a.

Meetme tegevused peavad toetama ESF+ eesmärgi:

- Pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine ning hoolduskoormuse leevendamine;
- Inimväärikuse tagamine ning sotsiaalse kaasatuse suurendamine.

Miniprojektide tegevuste sihtrühmadeks on Nelja Valla Kogu tegevuspiirkonnas alaliselt elavad:

- Vanemaealised inimesed vanuses 55+ aastat;
- Erivajadusega inimesed vanuses 16+ aastat.

Toetuse minimaalne summa on 1000€ ja maksimaalne summa 6029€

Taotlusvoor on avatud 10.–24. septembrini 2026. a.

Taotlusdokumentide esitamine toimub SPOKU keskkonnas.

Tegevus peab olema suunatud Nelja Valla Kogu piirkonna elanikele.

Meetme kirjeldus ning taotlemistingimused on leitavad www.4kogu.ee

Nõustamine ja infopäevale registreerumine:

Anneli Kikkas, tel +372 53 807 345, e-post anneli@4kogu.ee

© DETAILPLANEERINGUD

Sausti külas Küttimi tee 19 (end nimega Küttimi kinnistu) detailplaneeringu avalik väljapanek Kiili Vallavalitsuses 31.08.2026 kuni 20.09.2026

Planeeritav maa-ala asub Harju maakonnas, Kiili vallas, Sausti külas.

Planeeringuala suurus on 235800 m².

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on Sausti külas Küttimi tee 19 (30401:001:1500) kinnistu jagamine ja ehitusõiguse määramine ning sellega koos heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise lahendamise.

Detailplaneeringuga moodustatakse alale 17 üksikelamu (pos. 1-11, 16-20, 27), 10 paarisaja krunti (pos. 12-15, 21-26) ja 5 transpordimaa sihtotstarbega krunti (pos. 33-37) juurdepääsude rajamiseks ja tänavavõrgu korraldamiseks. Lisaks moodustatakse 3 üldkasutatava maa sihtotstarbega krunt (pos. 31, 32, 38) rekreatsiooniala rajamiseks lastemänguväljaku tarbeks ning 4 maatulundusmaa krunti (pos. 28, 29, 30, 39). Paariselamu krundile tohib ehitada ühe kuni kahekorrukselise elamu kõrgusega kuni 9,0 m ja kaks abihoonet kõrgusega kuni 4,5 m ning paariselamukrundi suurim ehitisealune pind on kuni 500 m². Üksikelamu krundile tohib ehitada ühe kuni kahekorrukselise elamu kõrgusega kuni 9,0 m ja ühe abihoonet kõrgusega kuni 4,5 m ning üksikelamukrundi suurim ehitisealune pind on kuni 300 m².

Juurdepääs planeeritavale alale on planeeritud edelast Küttimi teelt ning lõunast Saaruste teelt. Sausti peakraavi ületuseks tuleb rajada sild kandevõimega vähemalt 18 t. Pääsud kruntidele on planeeritud kvartalisiseselt teedelt. Kvartalisisesed teemaad on kavandatud 12,0 m laiustena. Küttimi tee sõidutee (min 6 m) ja kergliiklustee (min 2,5 m) väljaehitamine planeeringualalt kuni Kaljula katastriüksuseni toimub vastavalt halduslepingu Lisa 1 tingimustele, mille kohaselt ehitustööde korraldamise viib läbi Kiili vald ning kulud kannavad Kiili vald ja huvitatud isik võrdsetes osades.

Planeeringulahenduse koostamisse on kaasatud maaparanduse või veemajanduse ala spetsialist Kalev Raadla (Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi AS).

Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda Kiili Vallavalitsus tööpäevadel kohapeal või digitaalselt Kiili valla geoinfosüsteemis. **Ettepanekuid ja/või vastuväiteid detailplaneeringu kohta ootame ajavahemikus 31.08.2026 kuni 20.09.2026.**

Sausti küla Kõstrioja tee 3, 5 ja 7 detailplaneeringu avalik väljapanek Kiili Vallavalitsuses 14.09.2026 kuni 28.09.2026

Planeeritav maa-ala asub Harju maakonnas, Kiili vallas, Sausti külas.

Planeeringuala suurus on 8500,0 m².

Planeeritaval maa-alal kehtib:

- o Kiili valla üldplaneering
- o Saarte-II kinnistu detailplaneering (DP0149)
- o Kiili Vallavalitsuse 03.04.2018 korraldus nr 93: Lubatud projekteeritavate hoonetele katusekaldeid vahemikus 10-45°.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on Sausti küla Kõstrioja tee 3, 5 ja 7 katastriüksuste (30401:001:1556, 30401:001:1563 ja 30401:001:2732) ehitusõiguse suurendamine. Detailplaneeringuga krundipiire ei muudeta.

Üksikelamu krundile tohib ehitada ühe kuni kahekorrukselise üksikelamu kõrgusega kuni 9,0 m ja ühe ühekorrukselise abihoonet kõrgusega kuni 4,5 m ning üksikelamukrundi lubatud ehitisealune pind kokku on kuni 300 m². Elamumaade ehitistealuse pinna moodustavad kõik krundil olevate ehitusloa kohustuslike hoonete, ehitusloa kohustust mitteomavate ehitiste ehitisealuste pindade summa. Kõik elamute parkimisvajadused tuleb lahendada planeeritavate elamumaade piires.

Lisaks eelnevale lahendatakse planeeringuala heakorrastuse, parkimine ja tehnovõrkudega varustamine.

Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda Kiili Vallavalitsus tööpäevadel kohapeal või digitaalselt Kiili valla geoinfosüsteemis. **Ettepanekuid ja/või vastuväiteid detailplaneeringu kohta ootame ajavahemikus 14.09.2026 kuni 28.09.2026.**

Sausti küla Sarapiku tee 12 ja Saaruste tee 27 detailplaneeringu avalik väljapanek Kiili Vallavalitsuses 14.09.2026 kuni 28.09.2026

Planeeritav maa-ala asub Harju maakonnas, Kiili vallas, Sausti külas.

Planeeringuala suurus on 3865,0 m².

Planeeritaval maa-alal kehtib:

- o Kiili valla üldplaneering
- o Saaruste katastriüksuse detailplaneering (DP0111)

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on Sausti küla Sarapiku tee 12 ja Saaruste tee 27 katastriüksuste (30401:001:1551 ja 30401:001:1537) ehitusõiguse suurendamine. Detailplaneeringuga krundipiire ei muudeta.

Üksikelamu krundile tohib ehitada ühe kuni kahekorrukselise üksikelamu kõrgusega kuni 9,0 m ja ühe ühekorrukselise abihoonet kõrgusega kuni 4,5 m ning üksikelamukrundi lubatud ehitisealune pind kokku on kuni 300 m². Elamumaade ehitistealuse pinna moodustavad kõik krundil olevate ehitusloa kohustuslike hoonete, ehitusloa kohustust mitteomavate ehitiste ehitisealuste pindade summa. Kõik elamute parkimisvajadused tuleb lahendada planeeritavate elamumaade piires.

Lisaks eelnevale lahendatakse planeeringuala heakorrastuse, parkimine ja tehnovõrkudega varustamine.

Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda Kiili Vallavalitsus tööpäevadel kohapeal või digitaalselt Kiili valla geoinfosüsteemis. **Ettepanekuid ja/või vastuväiteid detailplaneeringu kohta ootame ajavahemikus 14.09.2026 kuni 28.09.2026.**

22. juuni 2026 Kiili Vallavalitsuse korraldusega nr 281 Kiili alev Hariduslinnaku detailplaneeringu koostamise algatamine

Planeeritaval maa-alal kehtib Kiili valla üldplaneering ja Lasteaia tn 26, Kooli tn 2, Nabala tee 14, Kooli tn T1 ning osaliselt Lasteaia tänav T5 ja 11115 Kurna-Tuhala tee detailplaneering (DP0302) ja Allika II ja Allikametsa kinnistute detailplaneering (DP0167).

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on Kiili alevis Nabala tee 14, Kooli tn 2, Kooli tänav T1, Kooli tn 1a, Kooli tn 1, Uuseroma, Välja tänav T2, Sähkari tänav T1 ja Lasteaia tn 26 katastriüksustel (30401:001:1690, 30401:001:2064, 30401:001:2066, 30401:001:1864, 30401:001:1863, 30501:001:0406, 30501:001:0407, 30501:001:0405 ja 30401:001:2065) tervikliku ruumilise lahenduse leidmine Kiili Gümnaasiumi õppe-, spordi- ja tugitaristu edasiseks arendamiseks. Planeeringuga määratakse kruntide moodustamise põhimõtted, määratakse kasutamise sihtotstarbed ning ehitusõigus haridus-, spordi- ja avaliku kasutusega hoonete ning rajatiste püstitamiseks.

Detailplaneeringuga seatakse tingimused Kiili Gümnaasiumi kaasaegse ja tervikliku õppe- ning spordikeskkonna väljaarendamiseks. Uue kaasaegse ja tervikliku õppe- ning spordikeskkonna loomine näeb ette olemasoleva koolikompleksi laiendamist, sealhulgas uue multifunktsionaalse haridushoone ja seda teenindavate rajatiste rajamise. Planeeringuga tuleb leida võimalused uue hoonestuse funktsionaalseks ühendamiseks olemasolevate kooli- ja spordihoonetega. Lahendada tuleb piirkonna liikluskorraldus terviklikult, sealhulgas Kooli tänava liikluskorralduse muutmine, ühistranspordi ning koolitranspordi peatumiskohad, jalakäijate ja jalgratturite liikumisvõimalused, parkimise korraldus ning ühendused olemasolevate ja kavandatavate puhke- ja terviseradadega. Liiklus- ja parkimislahenduste väljatöötamisel peab arvestatama piirkonna perspektiivsete arengusuundadega.

Lisaks eelnevale lahendatakse planeeringuala heakorrastuse, parkimine ja tehnovõrkudega varustamine.

Kiili alev Hariduslinnaku detailplaneering ei sisalda Kiili valla üldplaneeringu muutmise ettepanekut.

Kiili alev Hariduslinnaku detailplaneeringule keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) algatamise vajadus puudub, sest planeeritav tegevus ei kuulu Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju juhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 1, lg 2 ja 4 loetletud tegevusvaldkondadesse. Lähtuvalt KeHJS § 6 lg 2 § 33 lg 2 ning planeerimisest seaduse § 124 lg 6 puudub ka KSH eelhinnangu vajadus. Kiili Vallavalitsusel on õigus detailplaneeringu edasise menetlemise käigus oluliste põhjuste, faktide, asjaolude ilmnemisel algatada KSH menetlus.

Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda Kiili Vallavalitsus tööpäevadel kohapeal või digitaalselt Kiili valla geoinfosüsteemis.

Qpeale klaasistuudio
Kiilis ootab lapsi ja täiskasvanuid huviringi!

Lisainfo: kaire@qpeale.ee
Qpeale.ee

Kiili väärt
Anno 2002

TULEB TAAS!

**JALGRATTAMATK
KIILI VÄRT**
16. SEPTEMBER KELL 17.30

Finis is kõigile TASUTA supp ja pirukas!

Sobilik igas vanuses väikestele ja suurtel, rahulik tempo.

Joogi-söögipunktid rajal

START: Kiili Gümnaasium

Nabala palvemaja

Sõmeru bussipeatus

Nabala mõis

FINIS: Kiili Gümnaasium

Kiili ja Kose valla piiriposti avamine

KIILI VALD

WWW.KIILISPORT.EE
WWW.KIILIKALENDER.EEKIILI
VANASÕIDUKITE
RALLI

NÄITUS

LAAT

STIIPIIDU

26. SEPTEMBER 2026

10.00 Kogunemine ja registreerimine Kiili Rahvamajas

11.00 Ringsõit

11.30-12.30 Näitus Luige laadal

13.00-15.00 Näitus Kiili Rahvamaja sisehoovis

15.00 Kiili Vanasõidukite ralli

18.15 Autasustamine

Parima kostüümi valimine

20.00 Stiilipidu ABBA TRIBUUT

ÕHTUSE PEO PILET 10€

NÄITUSE & RALLI
Info ja registreerimine

Kiili kogukonna psühholoog

Psühholoogiilise nõustamise teenus on mõeldud Kiili valla elanikele

Kuhu tulla?

Vastuvõtt toimuvad Kiili Vallavalitsuse hoonekompleksi asuvas ruumis (Nabala tee 2a, sissepääs maja taga asuvas sisehoovis). Ruum asub hambaarsti kabineti kõrval.

Oled oodatud, kui vajad tuge ja jõustamist; soovid iseenda mõtetest, tunnetest ja käitumismustritest paremini aru saada seotuna igapäevaelu probleemide, stressi tekitava elusituatsiooni või olukorraga.

5 seanssi on Kiili valla elanikele tasuta, iga järgnev seans on vastavalt MTÜ Perede ja Laste Nõuandekeskuse hinnakirjale 65 eurot.

Kohtumised toimuvad reedeti kestvusega 60 minutit.

Täpsed kuupäevad ja kellaajad on nähtavad broneerimissüsteemis.

KOKKULEPITUD VASTUVÕTUAJA TÜHISTAMINE PEAB TOIMUMA VÄHEMALT 24 H ENNE PLANEERITUD KOHTUMIST
AJA TÜHISTAMATA JÄTMISEL TULEB TASUDA SEANSI MAKSUMUS VASTAVALT ESITATUD ARVELE

Õnnitleme septembrikuu sünnipäevalapsi

91 KALJO ARAKAS
90 AADU SELLER
90 JAAK AVAMERE
89 RIINA KUUS
87 VICTOR DOBRYNIN
87 LEIDA TEDER
87 EEVI KAUR
87 LEMMI AUNAP
85 HILSE AMBOS
85 TIJU RANNIK
85 LEONORA SOOTS
84 REET SUITSO
83 ARNE HIIU
82 MILVI SOOTLA
81 ADO NOORMETS
80 LIUDMYLA
KRYZHANOVSKAIA
79 AADU OJASOON
79 TIIT KRALLA
79 IDA PAAS
79 MARIKA EENSALU
78 LEA NELLIS
78 VIRVE TAAL
78 ANNE LILLEPRUUN

77 ELLE KALVISTU
76 SIRJE TOOMAN
75 VÄINO SÄDE
75 AITA LEPIK
70 VÄIGO KAULER
70 AIME KRUUS
70 ELENA VALABIK-HAAV
70 TATJANA ALTMÄE
65 IRINA PARFJONOVA
65 TIINA ROSTOK

Õnnitleme uusi vallakodanikke ja nende vanemaid!

20. mail 2026 Arthur Vaiksaar
Palju õnne, Anni Vaiksaar ja Tõnis Vaiksaar!

18. juunil 2026 Henry Akulovich
Palju õnne, Antanina Karalenia ja Uladzimir Akulovich!

25. juunil 2026 Saara Veski
Palju õnne, Sandra Linde ja Kent Veski!

28. juunil 2026 Fred Viljas
Palju õnne, Jane Kikojan ja Jaan Viljas!

02. juulil 2026 Lisella Pizar
Palju õnne, Astrit Halapuu ja Jürgen Pizar!

06. juulil 2026 Deisi Talvar
Palju õnne, Viivi Saar ja Alari Talvar!

11. juulil 2026 Elli Egbeyemi
Palju õnne, Marii Reeder ja Olawale Abd Lateef Egbeyemi!

13. juulil 2026 Liisa Teede
Palju õnne, Laura Ahun ja Tanel Teede!

13. juulil 2026 Faris Ahmad
Palju õnne, Hira Hassan ja Ahmad Tahir!

16. juulil 2026 Markus Tankler
Palju õnne, Katri Karindi ja Toomas Tankler!

27. juulil 2026 Tristan Kersman
Palju õnne, Ketlin Kersman ja Mirando Kersman!

03. augustil 2026 Hugo Sepper
Palju õnne, Sandra Sepper ja Haron Sepper!

18. augustil 2026 Jakob Arden Reinkubjas
Palju õnne, Annabel Lõuke-Reinkubjas ja Mihkel Reinkubjas!

18. augustil 2026 Rasmus Proosa
Palju õnne, Karmen Proosa ja Martin Proosa!

18. augustil 2026 Aston Tuvike
Palju õnne, Gretelis Liländer ja Eirik Tuvike!

HUVIRINGID JA TEENUSED KIILI EAKATE JA PUUETEGA INIMESTE PÄEVAKESKUSES NING KIILI RAHVAMAJAS

ESMASPÄEVITI

- **Käsitööring „Pitsiklubi”** alates kell 10.00 Päevakeskuse ruumides (Nabala tee 2a keldrikorrus).
- **Mälutreening** toimub kaks korda kuus Päevakeskuse ruumides. Toimumise kuupäevad: 05.10 ja 19.10.2026. Toimumise kellaaeg 14.00–15.00. Juhendajaks on mälutreener Reet Trei. Korra maksumus 3 eurot.
- **Valamismaali ring** toimub 19.10.2026 kell 10.30. Maksumus 5 eurot. Juhendaja Natalija Laid.
- **Meestel võimalus kasutada dušši** päevakeskuses kell 10.00–14.00. Tulekust anda palun teada telefonil 55589446.

TEISIPÄEVITI

- **Tervisevõimlemine alustab 6.10.2026.** Algas kell 11.00–11.45 Kiili Rahvamaja saalis. Juhendaja Triin Aas. Pärast võimalus tulla pesema Päevakeskusesse.
- **Naistel võimalus kasutada dušši** päevakeskuses kell 10.00–14.00. Tulekust anda palun teada telefonil 55589446.

KOLMAPÄEVITI

- **Joogavõimlemine alustab 07.10.2026** Kiili Noortekeskuses kell 10.45–11.45. Korra maksumus 3 eurot või 10 eurot/kuu. Juhendaja Liis Vahtra.
- **Kangastelgedel kudumise ring alustab 14.10.2026** päevakeskuse ruumides kell 14.00. Juhendaja Signe Kinks.

NELJAPÄEVITI

- **Käsitööring „Pitsiklubi”** alates kell 10.00 Päevakeskuses.
- **Rahvatantsuring „Mummu-Liine” alustab 17.09.2026** kell 17.45–19.00 Kiili Rahvamaja saalis. Juhendaja Triin Aas.

Kõikidesse ringidesse ootame vanu ja uusi huvilisi!
Infot annab Aime Pärn telefonil 55589446.
Olge ikka rõõmsad ja terved!

Loe lähemalt www.kiilikalender.ee

KIILI VALD

Loe lähemalt www.kiilikalender.ee

KIILI PÄEVAKESKUSE SEPTEMBRI JA OKTOOBRI SÜNDMUSED

Teisipäeval, 22. septembril tähistame eakate päevakeskuse 10. sünnipäeva. Pakume kella 11.00 kuni 15.00 päevakeskuses soolast ja magusat kringlit, kohvi ja teed. Päeva jooksul kahel korral üllatusesinejad.

Tulge tutvuma ringide tööga, uue hooaja sündmustega, lihtsalt kokku saama ja juttu ajama! Olete väga oodatud!

Kolmapäeval, 30. septembril väljasõit Keilasse vaatama etendust „Mamma lood“. Pilet 23 eurot. Buss väljub vallamaja eest kell 18.00

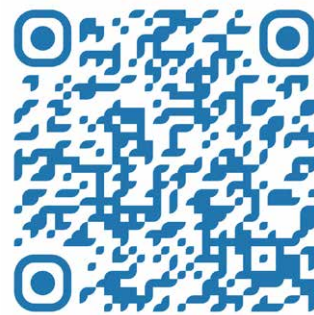
Oktoobri alguses ekskursioon Anija mõisa. Kuupäev täpsustamisel. Tuleku soovist teada anda tel.55589446

Neljapäeval, 15. oktoobril Kiili rahvamajas etendus „Jumalat ei ole kodus“ kell 19.00. Piletid saab osta päevakeskusest, hind 15 eurot.

Teisipäeval, 20. oktoobril päevakeskuses erinevate sheavõikreemide ja kanepiõli baasil valmistatud kreemide tutvustus. Saab tasuta proovida. Soovi korral kaasa ostmine.

Kolmapäeval, 28. oktoobril väljasõit Aruküla kultuurikeskusesse vaatama etendust „Suur veeuputus“. Pileteid saab osta päevakeskusest, hind 30 eurot. Buss väljub vallamaja eest kell 18.00.

Tulekust palume teada anda tel 5558 9446 Aime Pärn

Teater. Kino

11.09 KINO - „MORTEN“
25.09 „TÄIUSLIK PULM“
KIILI TEATER
27.11 „STOCKMANN YARD“
VANA BASKINI TEATER
15.10 „JUMALAT EI OLE KODUS“
PIIBE TEATER
01.11 „ÖÖKUNINGANNA“
TEATER NUUTRUM
02.12 „HÄRRA IBRAHIM“
TEATER NUUTRUM

HOIAME OMA LEMMIKUD TURVALISELT KODUS!

Lemmiklooma territoorium peab olema piiratud nii, et lemmik sealt välja ei pääseks.

KIILI VALD

IN MEMORIAM

UNO TAE
LOREIDA SALUMÄE
MILVI TAMMER
NATALJA SKALŌŽENKO

Südamlilik kaastunne omastele armsa
MILVI TAMMERI
lahkumise puhul.
Elle ja Kalev peredega

Harju Elu avas uue digitaalse kuulutuste keskkonna

Harju Elu laiendas oma veebikeskkonda ning avas uue kuulutuste portaali aadressil www.harjuelu.ee/kuulutused, kuhu koonduvad kokku töö- ja reklaamikuulutused ning kohalikud ostu-müügi pakkumised.

Harjumaa suurima kohaliku lehe eesmärk on pakkuda ettevõtjatele, organisatsioonidele ja eraisikutele võimalust jõuda oma sõnumiga just kohalike inimesteni.

Kohalikud ettevõtted otsivad töötajaid, inimesed aga tööd. Inimesed otsivad teenuseid, keegi aga pakubki just seda, mida vaja. Keegi tahab sauna kütta ja otsib kasepuid, keegi aga just neid pakubki. Soovime, et see kõik oleks mugavalt ühest kohast leitav.

Kuulutuste portaal on alles uus ja sissetöötamisel. Aita meil keskkond muuta aktiivsemaks ning tule kuulutama ja tule vaata, mida pakutakse!

LIHTNE KOHT KUULUTAMISEKS

Uus keskkond võimaldab avaldada erinevat tüüpi kuulutusi. Näiteks saab lisada:

- tööpakkumisi,
- teenusekuulutusi,
- reklaamkuulutusi,
- ostu- ja müügikuulutusi,
- kogukonna teadaandeid.

Kuulutusi saavad sirvida kõik huvilised ning ettevõtetele annab see võimaluse olla nähtav just Harjumaa inimestele.

MIKS KASUTADA KOHALIKKU KUULUTUSTE PORTAALI?

Kuigi internet on täis suuri üleriigilisi keskkondi, eelistavad paljud inimesed otsida infot konkreetselt just oma kodukandi kohta. Kohalikus portaalis jõuavad pakkumised inimesteni, kes elavad, töötavad ja tarbivad teenuseid siin Harjumaal.

See tähendab, et tööpakkumine jõuab potentsiaalse töötajani, teenus kohaliku kliendini ja kogukonna teade õige sihtrühmani.

HARJUMAA INIMESED ÜHES KOHAS

Harju Elu on aastaid vahendanud kohalikke uudiseid ja lugusid. Nüüd lisandub sellele praktiline kuulutuste keskkond, mis aitab kokku viia inimesed, ettevõtted ja võimalused.

Tutvu uue keskkonnaga ja avalda oma kuulutus aadressil:

www.harjuelu.ee/kuulutused

Leia töö, paku teenust või tutvusta oma ettevõtet. Harjumaa inimesed on nüüd ühe kliki kaugusel.

Harju Elu kuulutuste keskkond on avatud!

Saad esitada

 **REAKUULUTUSI
ja TÖÖKUULUTUSI**

ning sirvida kõiki Harju Elu digi kuulutusi.

www.harjuelu.ee/kuulutused

**KES
TEEB
KAEVU?**

Lühikesed järjekorrad, kiire teenindus!

- maasoojuskaevude puurimine
- puurkaevude puurimine ja puhastamine
- süvaveepumpade ja septikute paigaldus
- vee- ja kanalisatsioonitööd

504 2999, 508 9848
www.baltipuurkaev.ee

Investeeri tulevikku – OSTA endale LAOBOKS/BÜROO Mõigu Tehnopargis!

- Hea ASUKOHT
- KVALITEETNE ehitis
- OPTIMAALSE suurusega pinnad 30m² – 300m²

www.radari7.ee
info@radari7.ee
tel: 501 5546

TANTSUKOOL **SHOWTANTS
AKROBAAATIKA**

KIILI NOORTEKESKUSES JA SPORDIHALLIS
INFO & REGISTREERIMINE

WWW.VATSTUDIO.EE

ERAKUULUTUSED

MÜÜK

Müüa lõhutud kuivad ja toored küttepuid kohaletoomisega. Uus!: kuivad küttepuid 50 l võrkkotis, 30 cm lepp, sanglepp, kask, saar. Info ja tellimine tel 509 9598, www.pakhalupuu.ee või pakhalupuu@gmail.com

Müüa saetud ja lõhutud küttepuid pikkusega 30–60 cm. Pakkuda ka võrkkotis kuivi küttepuid tootmisjääke. Kojuvedu. Võtame tellimusi vastu iga päev. Tel 522 7345, marek406@gmail.com

Müüa killustik, liiv, kruus, täitepinna, freesafalt, haljastusmuld, vundamenti tagasitõrje kuni 20 t korraga, soodsalt kohaletoomisega! Tellimine telefoni teel eesti ja vene keeles. Tallinn-Harjumaa. Tel 5805 7676, Tomz.toomasgo@mail.ee

Müüa kuivad ja märjad küttepuid. Transport tasuta. Tähtajad lühikesed. Täpsed koormad. Tel 5648 4838

Müüa kuivad ja toored küttepuid: lepp, sanglepp, kask. Metsakuiv okaspuu. Kogus alates 5 rm, transport hinna sees. Lisainfo ja tellimine tel 5551 8498

Müüa kuivad sauna ja kaminapuud 40l kott 30 cm pikad. Lepp 3.50, kask 4.50, vedu tasuta. Tel 5554 1628

Müüa lõhutud küttepuid 30–50 cm, koos kohaletoomisega, samuti puud võrkkottides. Tel 518 3927, tamps222@gmail.com

Müüa puitbrikett, kaminapuud (lepp, kask, tamm, saar), kütteklotsid. Tel 517 0257

Teisaldatavate alumiiniumist katuse-redelitel valmistamine ja müük. Töötasapinnad redelile. Tel 503 8628, katuseredel24.ee

Turba ja puitbrikett, pelletid, kivisüsi, klotsid, kaminapuud. Vedu üle Eesti. Tel 506 8501, www.tomrent.ee

OST

Igas seisus autode kokkuost ja ARK-ist kustutamine. Pakkuda võib nii sõitvaid, kalleid kui ka romusid. Tallinn ja lähimbrus kuni 100 km. Tel 5823 8310

Ostan parima hinnaga kasutult seisma jäänud sõidukeid. Toimivaid, avariilisi, riketega ja lihtsalt seisvaid. Auto vormistan kohapeal kohe Teie nimelt ära. Järele tulen püksiiriga, tasun sularahas. Pakkumisi ootan tel 5618 8671 või seisevauto@gmail.com

Autode kokkuost. Sõidukorras ja remontivajavad. Parimad hinnad. Tel 5626 3993

Ostan autosid, maastureid ja kaubikuid igas seisukorras. Lisaks romude utiliseerimine ja ARK-ist kustutamine. Transport minu kulul. Tel 5693 2565

Ostan kõiki Toyota marki sõidukeid. Tel 5896 1576

Ostan retroesemeid ja kolimisjääke: nostalgilisi nõusid, serviise, keraamikat, nahast karpe, seinapilte, kujusid, merevaigust ehteid, kellasid, prosse, suhkrulusikaid jne. Tulen ise kohale! Tel 5356 0761, Liina

Noor pere ostab kinnisvara: Suvila/Maja, Vana talu või Maad. Pakkuda võib igas seisukorras! Tel 5855 5575

TEENUS

Ohtlike puude aastaringsed raie-, hooldus- ja saetööd, raiutud puude lõhkumine. Viljapuude ja hekkide lõikus. Väiketraktori teenused. Tel 5551 2104, www.puuhooldaja.ee

Ohtlike puude langetamine, hekkide ja viljapuude lõikus, kändude juurimine. Tel 521 0334

Pakun fekaali- ja reovee äraveo teenuseid Harjumaa. Tellimiseks võta ühendust tel 522 7345, marek406@gmail.com

VANARAUA TASUTA ÄRAVEDU. Plekk, torud, vinklid, postid, aia-võrk, mahutid, vannid, radiaatorid, boilerid, pesumasinaad, pliivid, ahjud, autoosad, kaablid jne. Õuest, garaazist tasuta. Korterist väljavedu tasuta. Tel 5550 5017, carinveix@hotmail.com

ELEKTRITÖÖDE TERVIKLAHENDUS: projekteerimine, ehitamine ja uuendamine. Sise- ja välielektritööd, elektriautode laadimislahendused, elektrikilbid, välisvalgustus. Kortermajad, eramajad ja äripinnad. Tel 5315 2851, elektritood@gmail.com

Arboristi teenused: (ohtlike) puude raie, hooldus- või kujunduslõikus, kändude freesimine, hekkide pügamine, viljapuude hooldus. Olemas vastutuskindlustus. Võta ühendust ja vaatame koos üle. Tel 525 1330, www.mww.ee

Pakun fekaali- ja reovee äraveo teenuseid Harjumaa. Tellimiseks võta ühendust tel 522 7345, marek406@gmail.com

Korteri, majade, vannitubade sise- ja torutööd. Üldehitus- ja katuse-tööd. Vihmaveesüsteemide ja turvatööde paigaldus. Vee- ja kanalisatsioonitööd, septikute ja kanalisatsioonide paigaldus. Aedade ehitus. Tel 5854 9195, mmm.ehitus@gmail.com

Korstnapühkija, tel 5333 0556, www.korstnahoodus.ee

Akuraatsed kolijad. Vana mööbli demonteerimine ja äravedu, sh rämpsud äravedu. Metallijäätmed (sh kodumasinad) viime ära tasuta. Töötame ka nädalavahetustel. Tel 502 8148

Katuste-, fassaadide-, aedade pesu ja värvimistööd. Tänavakivide pesu. Veerenide puhastus, vahetamine veerenne ja paigaldamine katuse-redele. Korstnapitsi tööd. Töökogemus 16 aastat. Tel 5638 8994, kpekatusespesu.ee

Eramute ja kortermajade fassaadide rekonstrueerimine, soojustamine, krohvimine, pesemine, värvimine ja üldehitustööd. Aitame leida parima lahenduse! Tel 5647 4077, info@europlaster.ee

Eterniit, plekkprofiil katuse-tööd. Puitfassaadide soojustamine ja viimistlus. Kortermaja trepikodade renoveerimine. Tel 5352 9476, miltongrupp.ee

Expert Hooldus pakub kvaliteetseid teenuseid: katusepesu, rennide puhastust, akende-, sillutise-, fassaadipesu, viljapuude lõikust ja haljastuse hooldust. Teeme teie kodu ja aia puhtaks ja hooldatuks! Tel 5650 3489, info@experthooldus.ee

Katuste ja fassaadide pesemine ja värvimine. Tel 501 0834

Korstnapitside ehitus ja remont. Tel 5557 9399

Korstnate ehitus ja remont koos vajalike plekitöödega. Garantii kolm aastat. Tel 5618 9517, joosep.sepp@mail.ee

Korstnate ehitus- ja renoveerimine. Pottsepp tase 4 (kutsetunnistuse nr 174471) Tel 5617 8497, info@ernesaksvarad.ee, koduleht: ernesaksvarad.ee

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968

Pakun hekkide, pöösaste ja õunapuude hoolduslõikuse teenust. Soovi korral ka peenarde hooldust. Helista ja küsi lisa tel 5397 7347

Pakun muruniitumise ja trimmerdamise teenust. Kevadel ja sügisel ka lehekoristust. Helista ja küsi lisa tel 5399 3595

Peobänd Kaks Takti – parim tantsumuusika Harjumaa! Toome Sinu peole parima eesti- ja ingliskeelse muusika. Vali sobiv repertuaar. Sobime ideaalselt juubelile, pulma või firmapäevale. Vaata lähemalt ja broneeri: kakstakti.ee, tel 518 7825

Pottsepatööd litsenseeritud pottsepal Harjumaa. Ahjud, pliivid, kaminad, korstnad, väliköögid jne. Aare ahjud OÜ, tel 5621 1560

Liugused ja garderoobid. nagusulou@gmail.com

Õhksoojuspumba paigaldus ja hooldus. Sertifikaadiga paigaldaja Kalev Lepistu. Lisainfo tel 5656 2191

Mahla pressimisteenus toormahlaks ja pastöriseeritud mahlaks Kose vallas. Lisainfo: info@nommetalu.ee

ARCO CITY
USALDUSVÄÄRNE
KINNISVARA-MAAKLER
AASTAST 2004 JA
KLIENDILEMMIK 2025

Maie Sedrik
5645 4682
maie.sedrik@arcovara.ee

Lisa oma sündmus
Harju Elu
veebilehele:
harjuelu.ee/lisa-sundmus/

KARVANE SÖBER
Lemmikloomade
salong
NABALA TEE 4A, KIILI

+372 558 0550
KarvaneS6ber@gmail.com

FACEBOOK

PUHAS KOLLE
Korstnapühkija
5877 1665
info@puhaskolle.ee
www.puhaskolle.ee

REINPAUL
OSTAME KASVAVAT JA
LADUSTATUD VÕSA
Raiume võsast puhtaks
kraavid, tee- ja põlluaäred,
lepikud, haavikud jne.
Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

MEISTERVIIMISTLUS ^{ee}

Maja, korteri, vannitoa
EHITUS ja REMONT

meisterviimistlus.ee
tel 5620 8888
info@meisterviimistlus.ee

LANDEKER OÜ

OSTAME
PÕLLU- JA METSAMAAD

Hind kuni 15000 eurot/ha,
ka läbi raiutud ja hüpoteegiga.
Ettemaksuvõimalus, kiire tehing.

LANDEKER OÜ
tel 511 0415
517 9866
info@landeker.ee
www.landeker.ee

Katusehooldus.ee
KATUSED KORDA

- Katuste pesu ja värvimine
- Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
- Katus säilib kauem ja maja saab värske välisilme
- Küsi hinnapakumist:

tel. 53 329 176
info@katusehooldus.ee
www.katusehooldus.ee

Vajad uut vihmaveerenni või
katusele lumetõkkek puudu?

- Katuseredeldid
- Lumetõkkek
- Vihmaveerennide paigaldus
- Käiguteed ja platvormid

527 1059
info@vihmaveerennid.ee
vihmaveerennid.ee

VIHMAVEERENNID
Liitevabed rennid kuni 50m

Forsius
Matusebüroo

HAUA-, URNI- JA TUHASTAMISMATUSED
ÜLE EESTI
ÕÖPÄEVARINGNE LAHKUNU TRANSPORT

Tartu mnt 52, Tallinn
telefon 56 272 222 (24h)

www.forsius.ee

TALLINNA KREMATOORIUM

PAKUME KÕIKI MATUSETEENUSEID
HAUA-, URNI- JA TUHASTAMISMATUSED
MATUSE VORMISTAMISE VÕIMALUS INTERNETIS
KORRALDAME MATUSEID ÜLE EESTI
ÕÖPÄEVARINGNE TRANSPORT
KAKS KABELIT

www.krematoorium.ee
Pärnamäe tee 36, Tallinn
telefon 623 8808 (24h)

Nägemise kontrolli buss Kiilis 21.09

Nägemiskontroll 20 €
Prillitellijale nägemise kontroll TASUTA

prilliraamid alates 35€

Silmarõhu mõõtmine 5 €, aega selleks broneerima ei pea

Kiili rahvamaja taga
kellaeg 8:30 – 14:30

Broneeri oma aeg varakult: mobileoptica.ee/broneeri-aeg/
info@mobileoptica.ee +372 5837 4334